Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 7 сентябрь, 1978 шу. № 107 (5927). ● ● Мах 2 кеп.

ТОЛАМЕ ЧАКХБАЬККХАБ «ИНТЕРКОСМОС» ЯХАЧА ПРОГРАММАГIА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ЭКИПАЖО ЛЕХКАЧА КЕМАЦА КЕРДА СИГАЛА БИХЬА НИКЪ

КОСМОНАВТАШ БЫКОВСКИЙИ ЙЕНИ ЛАЬТТАН ТIА ЮХАБАЬХКАБ

ТАСС ХОАМ

1978 шера 3 сентябре, «Салют-6» — «Союз-29» — «Союз-31» яхача орбитальни Iилма-тохкама комплекса тIа цхьана балхаш дара программа толаме чакхъяьккхачул тIехьагIа, Лаьттан тIа юхаеанай шозза Советски Союза Турпалах, СССР летчиках-космонавтах Быковский Валерий Федоровичахи космонавтах-тохкамхочох, Германски Демократически Республика гражданинах Йен Зигмундахи латта дунен халкъашта юкъера экипаж. Орбитальни комплекса тIа дIахо а болх бу космонавташа новкъосташа Коваленокеи Иванченковеи.

«Союз-29» яхача космически кема Iодоссадеш йола аппарат кIаьда Iохайнай Советски Союза территоре тIа белгалъяьча районе город Джезказганагара 140 километр къулба-малхбоалентахьа. Лаьтта Iобессачул тIехьагIа дика хьал да новкъосташка Быковскегеи Йенагеи.

Дунен халкъашта юкъерча экипажо «Салют-6» — «Союз-29» — «Союз-31» яхача орбитальни комплекса тIа цхьана болх беча хана кхоачашъяьй Советски Союзеи Германски Демократически Республикан Iилмахошеи специалисташеи кийчъяь хиина ерригa Iилма-тохкамеи медико-биологически эксперименташ. Белггала аьлча, космонавташа Коваленока, Иванченкова, Быковскс, Йена Iалама ресурсаши гонахьара средан Iомаяр духьа сурташ даьхад Лаьттан тIехени Дунен океана акваторен къаьст-къаьстача районий.

Космически наькъа хьалашка технологически эксперименташ кхоачашъяьй доззал доацача моттиго металлически металлически йоацен керда материалаш хьахилара еш йола влияни Iомаяр духьа. Керда даннеш гулъяьй Лаьттан атмосфере хулача физически процессий хьисапа хьакъехьа. Космически наькъа фактораша сага организманеи биологически объекташ дегIаяхкараи еш йола влияни дIахо Iомаяр духьа дуккха медико-биологически тохкамаш даьд.

Шу гарггача хана орбитальни наькъагIа лелача «Салют-6» яхача Iилман станце тIа «Интеркосмос» яхача бIарччача цхьан программагIа толаме болх беш хиннай Чехословацки Социалистически Республика, Польски Халкъа Республика, Германски Демократически Республика космонавташа дакъа лаьца дунен халкъашта юкъера кхо экспедици.

Советски космически техника геттара дика хилар хьахьекхад «Союз» яхача космически кемашцеи «Салют-6» яхача Iилман станцецеи советски дунен халкъашта юкъерчеи экипажаша даьча наькъаша.

Iилмахоша, конструктораша, инженераша, техникаша, болхлоша хьинаре къахьегарах Советски Союзе хьадаьча хIанзарчар тайпарча космически кемашеи орбитальни станцешеи, уж сигала ухийтилгеи цар наькъа лостам телгеи вIаштIехьдоахача Лаьттан тIарча средстваша а хIаьта иштта Iилмани Iилма-технически экспериенташи тохкама балхаши дечен кийчдечен вежарашха долча социалистически мехкаша дакъа лацаро а Iалашдаьд социалистически содружества мехкаша чакхйоаха, космически аре машара гIулакха Iомаяреи караерзаяреи программа тешшамен плана боарамагIеи кхоачашъелга.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Генеральни секретарага, Советски Социалистически Республикай Союза Лакхехьарча Совета Президиума Председателга Леонид Ильич БРЕЖНЕВГА

Советски Социалистически Республикай Союза Министрий Совета Председателга Алексей Николаевич КОСЫГИНГА

Деза новкъостий!

Германе Социалистически едини парте Центральни Комитета, Германски Демократически Республика Пачхаьалкхен совета, Министрий Совета, Германски Демократически Республика дерригача халкъа цIерагIа оаха вежарий моаршал дайт шуга, Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитетага, Советски Социалистически Республикай Союза Лакхехьарча Совета Президиумга, Советски правительствага, советски халкъага, цIенача дег тIара даькъала дувц шо лехкача кемаца цхьана СССР-ей ГДР-ей космически эксперимент толаме чакхъяларца дувзаденна.

Дегаш гIоздаьннея доккхал деш хьийжар тха мехка гражданаш экипажо цхьана беча наькъага а эггара хьалхара немец, Германски Демократически Республика космонавт ший советски новкъосташца цхьана космосе хиннача «Салют-6» — «Союз-29» — «Союз-31» яхача орбитальни комплексо беча балхага а. Республике массе метте Iалаьмате доккха дикахетар хиннад задани геттара дика кхоачашъярахи космонавтий экипаж маьрща юха цIаярахи.

Машарен сага иразеи духьа космически аре караерзаяра гIуланха эггара хьалхалаттача Советски Союзо из сийлахь-доккхен бакъахьареи декхар кхоачашдеча дакъа лаца торо еннай вежарашха долча социалистически мехкашта, цу даькъе Германски Демократически Республикана а. Космически наькъаш дара оттаяь советски программа толаме чакхъяккхарои «Интеркосмос» яхача программага хьежжа космически аре тохкача социалистически содружества пачхаьалкхенаша дакъа лацарои дерригача дуненна хьалхашта тешал ду Советски Социалистически Республикай Союза чIоагIа дегIаена экономически Iилмани потенциал а вежарашха йолча социалистически пачхаьалкхений низ а хилара. Цар цIаькха а къаьга хьахьокх социалистически интернационализма ларда тIа вежарашха цхьана леладеча гIулакхий Iалаьмате йоккхий торонаш.

Эггара хьалхара социалистически немецки пачхаьалкхе хьахинна 30 шу дуза ди гарга кхоачаш латтача ханна чакхъяьккхай лехкача кемашца из цхьана яь СССР-ей ГДР-ей космически эксперимент. Цо шаьра хьахьокх социализма низи вай партешта, пачхаьалкхенашта, халкъашта юкъера цхьоагIо йохаргйоацаш хилари. Цу исторически событе хьахьокх 1975 шера 7 октябре Советски Социалистически Республикай Союзаи Германски Демократически Республиканеи юкъе доттагIала, цхьана гIулакхаш леладара, вIаши новкъостал дара хьакъехьа даьча Договора ларда тIа вай цхьана леладеча гIулакхий керда торонаш хилар.

ЦIенача дег тIара лов тхона Советски Союза Коммунистически парте XXV съезда решенеш кхоачашъяр духьа къахьегача, машар бахьан долаши коммунизм хьалъяр духьеи къовсам лоаттабеча Iа а, веза Леонид Ильич, Iа а, веза Алексей Николаевич, из космически никъ чакхбоаккхача дакъа лоацаш хиннача берригача космонавташа, Iилмахоша, инженераша, болхлоша, дерригача советски халкъо керда толамаш дахар.

Шуга коммунистически моаршал а луш

Эрих Хонеккер,
Германе Социалистически едини парте Центральни Комитета Генеральни секретарь, Германски Демократически Республика Пачхаьалкхен совета Председатель.

Вилли Штоф,
Германски Демократически Республика Министрий Совета Председатель.

СИХДЕ КХАШКАРА БАЛХАШ!

КОАРТОЛАШ ЧУЭЦАШ Я ЗВЕНОШ

«Экажевский» совхоза 2-ча отделене кхашка коартолаш чуэца йолаяь тоъал ха я. Чуэцара балхаш комплексагIа ду совхозе. Чуйица яьннай Аувеев Ювсапа звенос дIайийна хинна 40 гектар. ГIадвуташ да коллективо хIара гектара тIара 134 центнер коартолаш яьха хилар, е планагIа хила безача хьувкъамал 24 центнер дукхагIа.

ХIанз Угурчиев Iамархана звеной кхай тIара хьувкъам чуэцаш латт. Оаха хьалхагIа хоам баьчча тайпара, цун звенос боахаме эггара дукхагIа дIайийнай из культура — 90 гектара тIа, е кхыча звеноша дIаювчул шозза дукхагIа. Лоаллахарча районашка ду балхаш а зийна, кердача «гребневой хьисапе» дIайийнай коартолаш.

Дуккхача болхлоша лакха хьинар гойт шоаш къахьегача. Масала, коартолаш чуэца йолайича денз тракторни «копалкаца» уж хьаоахкаш ва механизатор Я. Шанхоев. ХIара дийнахьа 120 — 130 процент кхоачашъю цо балха нормаш. Шанхоева звеной кха хIанз а чуэца доладаьдац — аргIа хьатIакхаьчаяц. Цо шоашта дечча бесса новкъостал дергда цуниа а вокх механизатораша хьувкъам чуэцаш.

Болхлошта юкъе къаьстта дика кайоалаш къахьег Аушев Ювсапа звеноцарча коллективо (цар йоикхагIйола болхло я Гагиева Люба). Шоай кха чуийца а баьнна Угурчиев Iамархана кхай тIа боахк уж хIанз. Укхаза а я царга социалистически яхье хьалхара моттиг.

Ала деза, хьалхарча шерашка а санна совхоза доккха новкъостал Назранерча промышленни предприятеша делга. Къаьстта доккхача баркалца дувц укхаза ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода коллективо ду новкъостал.

— Цхьаккха ди дIадодац 2 — 3 гектар кхай тIара коартолаш завода болхлоша хьа ца лохьаеш, — йоах отделене управляюще Аушев Аюба.

Коартолаш хьалохьаешшехьа а машинаштеи тракторни лафеташтеи тIа-а йотташ центральни хьатта дIакхухь. Хьувкъам чуийца мукъадаьнна лаьтта гурахьа дIаювча культураштa аха кийчду механизатораша.

СУРТА ТIА: коартолаш лелаю Аушев Ювсап.

Д. ХАКИМОВ.

БАЬЦАДААРАШ ЧУЭЦАЧА

Шалински района «Южный» совхозе помидораш чуэцача бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхле лелвеш хьайоагIа Абдулкаримов Хьасанеи Шидаев Iусманеи кулгалдераш.

ХIара бригадана тIачIоагIъяь ши-ший участок я. Масала, хьаэцаргья вай Шидаев Iусмана кулгалду бригада. Укх шера царна тIачIоагIъяь 46 гектар помидораш я.

— План 170 центнер йолча оаха хIара гектара тIара чуэц 180 — 200 центнер помидораш, — йоах Шидаев Iусмана.

Мах беча организацешта дIакхухьийт цар уж баьцадараш. Бригаде болх беш йиъ звено я. ХIара звенона юкъе ва 25 саг, цар лелаю 11,5 гектар помидораш. ХIанз баьцадаараш чуэцача социалистически яхье хьалха йолаш хьайоагIа Цилаева Маржана кулгалду звено. Дика масал гойташ ба болхлой Амиралиева Зура, Исмаилова Мизани, Темирханова Тумиша, кхыбараш. Цу звеноца яхье яьнна хьайоагIа Малаева Зурас кулгалдеш йола звено а. Дика къахьегама толамаш доахаш ба болхлой Мустапаева Палада, Шайхаева Тамара, иштта кхыбараш. Норма 4 центнер йолча 5 — 6 центнер помидораш хьагулъю цар.

Укх шера бригадана енна план я 780 тонн помидораш. Пачхаьалкхенна хIанзле а дIаеннай 350 тонн. Бригадо декхараш тIанийцад цаIи ахи план кхоачашъе. Помидораш чуэцача царна гIо деш ба Грозненски вагонни депо болхлой.

О. ШАДИЕВ.

ТIАЙЙЦА ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

КПСС ЦК июльски Пленума соцамаша къахьегама хьинар айдаь чуийнна баьцадаараши соми чуэцаш ба «Пригородный» совхоза кхаш леладераш. Берригa а чуэца безар ба 310 гектара тIара соми 450 гектара тIара баьцадаараши. Йоачаш латтар бахьан долаш укх шера 15 — 20 ди тIехьагIа кхаьчар уж культураш, хIаьта а юкъера лаьрхIача, хIара гектара тIара 131 центнер соми 152 центнер баьцадаараши доал тхона. Цудухьа хIанзле а вIаштIехьдаьннад 2610 тонн соми 1710 тонн баьцадаараши пачхаьалкхенна дIадала.

Тайп-тайпарча сомеи баьцадаарийи культураш чуерзаеча дакъа лоацаш 8 бригада я. Шерра социалистически яхь яьржай царна юкъе. Хьувкъам чуэца болабелча денз толамаш доахачарца я Муталиев Сулеймана кулгалду бригада. Планал совгIа 60 тонн а йолаш, 1120 тонн Iажаши помидораши пачхаьалкхенна дIаеннай коллективо.

Иштта айденнача хьинарца къахьег Висаитов Сайпутдина бригада болхлоша а. Цун коллективо 47 тонн хохаш дIабеннаб, план 30 тонн йолча. ДIабахача ялх бетта яьча итогех карара кара тела ЦIе байракх С. Висаитова бригадача хьожайир.

Яхье хьалхалаттаращца я коммунист Гулаева Тамара керте латта бригада а. ТIайица социалистически декхараш кхоачаш а деш, къаьстта цу бригадо дIаелар 165 тонн нарсаш.

Шоай бригадий коллективашта юкъе а берригача боахаме а дикагIа лоархIаш я Шунгарова Софьяс, Мнацаканян Серануша, Фесенко Надеждас кулгалду звеноwш.

Чуийца баьнна соми баьцадаараши уж дIанийдеча пункташка сихха дIакхухь водителаша Цумаев Карина, Ильин Анатоле, Алхазуров Бахьаудина, трактористa Гулаев Дауда.

Цу тайпара овсаре къахьегача наьха хьинар белгал ца доаккхаш дитац. Хьувкъам чуийцачул тIехьагIа итогаш йича хьалхара моттиг яьккхача бригадана карара кара тела ЦIе байракхи 1 эзар сома ахчаи совгIати дала лаьрхIад, хIаьта звеноштa юкъе хьалхаяьннача ЦIе вымпели 500 сом ахчаи совгIати. Цул совгIа социалистически яхье хьалхалаттарий хьинар дувц «молнешца», къахьегама листокашца, пенгазета тIа.

Бухсоццаш оаха лерхIар да пятилетка кхоалагIча шера тIанийца декхараш толаме кхоачашделга, хIаьта уж кхоачашдара пачхаьалкхенга бохка беза 4050 тонн соми 6090 тонн баьцадаараши. Дикал лакха йола продукци хила еза из. Иштта да тха коллективо КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенешта луш дола жоп.

В. ЕРЕМИНА,
Грозненски района «Пригородный» совхоза парткома секретарь.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

«Чкъаьрий доахилга дIахо дегIадоаладаран мехка тезача хишкара чкъаьрий дукхагIа дахаран де дезарий хьакъехьа» соцам баьб КПСС Центральни Комитетои СССР Министрий Советои.

Соцам тIа белгалдоаккх, чкъаьрий маьхера тайпаш лорадаран дебадаран, промышленни хьисапе чкъаьрий доахилга боарамагIа леладара а Iамарч лорадара а дуккха гIулакхаш чакхдахар бахьан долаш укх тIеххьарча шерашка Iамашкара, долхача хишкара, водохранилищашкара чкъаьрий кIезиг-дукха алсамагIа даха дайна хилар. Алсамдоахаш латт прудашкеи Iамашкеи товарни чкъаьрий леладеча специализированни предприятей низалаш. Цу предприятешка доаха товарни чкъаьрий укх тIеххьарча 10 шера 3-зза совгIа алсамдаьннад.

Цхьабакъда моттигерча Iамашкара доахача чкъаьрий боарамаша хIанз а йиш хилийтац бахача наха мел эш уж Iалащде. СССР чкъаьрий боахама Министерства, СССР юрта боахама Министерства, моттигерча партийни советски органаша кхоачамболлаш Iалашдац тезача хиний — Iамарчий, долхача хиний, водохранилищай, прудий, мелиоративни системайи йIовхала электростанцеш шелъеча бассейнайи доккхийча кхоачамех чкъаьран продукцеца мехка продовольственни ресурсаш Iоаяра пайда эцилга.

Чкъаьрий леладу керда предприятеш хьалъелгеи болх беш ярашта реконструкци елгеи, тоъал дукха балхаш эсала а деш, тIехьадоах. дерригa балхаш чакхдаханза йоллашехьа а эксплуатаце дIанийю объекташ каст-каста.

Товарни продукци хьаеш дола керда низалаш карадерзаделга шортига лел, хIаьта цхьадола прудаши кхыдола чкъаьрий леладу гIирсаши технически гIулакх царна эсала деш хиларах дукха ха ялалехьа мегаргдоацача доал.

Производственни процессашта комплексни механизаци яра средстваш кIезига хьаю, чкъаьрий леладеча метте къахьегама механизаци яра боарам шортига аьлу.

Мела лел тIехдикача чкъаьрий фух дола тхандаргаш мел эш хьалкхедара деш дола балхаш.

Чкъаьрий леладара кхоачам беш яц гранулированни комбикормай дукхали дикали.

Чкъаьрий запасаш лорaелга къаьст-къаьстача районашка во вIаштIехьдаьккхад, хIанз а нийслу браконьерство лелаеш, хий дIакъестадеча Iамашка чуухийта цIенданза дола бIеха хиш бахьан долаш чкъаьрий довш йола моттигаш.

Чкъаьрий леладелга дIахо дегIадоаладари мехка тезача хий Iамашкара чкъаьрий дукхагIа дахари духьа КПСС Центральни Комитетои СССР Министрий Советои СССР чкъаьрий боахама Министерство, СССР юрта боахама Министерство, союзни республикай министрий советаш декхарийла яьй тезача хишкара доаха чкъаьрий 1977 шераца нийсдича 1985 шерале 2-зза дукхагIа хилийтеи дерригa доаха чкъаьрий 924 эзар тоннага, цу даькъе прудашкеи Iамарч долча боахамашкеи кхедаьраш 504 эзар тоннага дIакхоачадеи. Прудашкарча чкъаьрий продуктивность юкъерча предприятешка — 2-зза лакхъе.

Уж декхараш кхоачашдар духьа ерригa прудови предприятеш технически кхы тIа а кийчъе, 150 эзар гектар хиллал йола прудови моттигаш керда хьае а реконструкци яь тове а, 600 эзар гектар Iамарчий боахамаш эксплуатаце дIадала лаьрхIад. Чкъаьрий леладара-мелиоративни балхаш дара чотагIа Ладожски, Чудски, Онежски, Ильминь, Севан, Чаны, Убински, Байкал, Балхаш, Ханка, Сартлак яхача Iамашкара лувца чкъаьрий дикка алсамдаха.

Чкъаьрий леладу предприятеш гранулированни комбикормашца Iалашъелга тоаде а пхандаргашта кхоачам хиллал стартови доакъараш арахецилга вIаштIехьдаккха а лаьрхIад.

Соцам тIа оттадаьд чкъаьрий леладареи чкъаьрий дахареи даькъе деш дола Iилман тохкамаш чIоагIделга, мехка чурча хишкарча чкъаьрий оахкалех пайда дикагIа эцара Iилман лардаш къилбаседа - малхбузен, СибарегIеи, Дальни Востока доккхийча Iамийи водохранилищайи чкъаьрий продуктивность лакхъяра, промышленни хьисапе чкъаьрий леладеча интенсификаци яра тIаерзаяь мероприятеш кийчъелга. СССР юрта боахама Министерства системерча колхозашкеи совхозашкеи чкъаьрий леладара даькъе йоагIаш йола разработкаш яра ирригационни чкъаьрий леладара деша Ерригсоюзни Iилма-тохкама институт йилла лаьрхIад.

КПСС Центральни Комитетои СССР Министрий Советои, чкъаьрий кхедеча хана деча халачеи дукхачеи балхашта механизаци автоматизаци яра, долхача хишкара, Iамашкара, водохранилищашкара уж дахара чIоагIа лоархIам а беш, машинаши оборудованиг дукхагIа арахецилга, бIарччача шера чкъаьрий кхедергдола установкаш, машинаш, линеш дукха цхьана арахецилга оттадаьд.

Соцамца тIадожадаьд Iалама среда лораяра, хиш дукхагIа Iайтара, кагийча хьарсамашкареи кхыча водоемашкареи хиши биологически ресурсаши лораяра, хIаьта иштта плотинаш хьалъяра а цу ханна хьаеш йолча водохранилищашка чкъаьрий чухецара а тIадерзадаь дукха гIулакхаш чакхдоахилга.

Профессионально-технически училищай сеть шеръяра чотагIа чурча хишка чкъаьрий леладеча боахамий предприятешта болхлой кийчбараи хIаьта иштта уж производстве чIоагIбалийтараи тIаерзаяь мероприятеш чакхйоахилга оттадаьд.

Ерригача союзни республикашка «Республика заслуженни чкъаьрий леладер» яха сийлахьа цIи оттаяр гIойле хургйолаш лаьрхIад.

Союзни республикай компартей Центральни Комитеташта, парте крайкомаштеи, обкомаштеи, союзни автономни республикай министрий советашта, крайисполкомаштеи облисполкомаштеи тIадиллад моттигерча хинех пайда дикагIа эцара, чкъаьрий дебадареи дахареи планови заданеш тешшаме кхоачаши тIеххоачаши яра хьалхара, прудаши Iамарчи леладеча боахамий низалаш дизза карадерзадара а цар балха эффективность лакхъяра а хьалхара предприятейи организацейи кулгалхошкара доагIар дукхагIа хьадехилга, моттигерча водоемашкарча чкъаьрий продуктивность лакхъяри чкъаьрий дукхагIа дахари духьа предприятешка, боахамашка, бригадашка, звеньяшка социалистически яхь йоаржаяра беча организаторски балха боарам айбелга.

КПСС Центральни Комитетои СССР Министрий Советои хьанхайкадаьд, чкъаьрий промышленностеи юрта боахамеи болхлоша, чкъаьрий доахараша, чкъаьрий леладераша, инженерно-технически болхлоша товарни чкъаьрий леладара эффективность лакхъяра, тезача хишкарча чкъаьрий продуктивность лакхъяраи чкъаьрий дукхагIа дахараи, цу тайппара мехка бахача наха чкъаьрий продукци дукхагIа ялара долла хIама дергдолгах шоаш дог тийша хилар.

МЕХКДАЬТТА ДОАККХАЧА

Заманкульски майдан тIара № 87 йола эксплуатационни скважина Малгобекски УБР коллективо январь бетте а яьккхар буруз теха...

Шозза перфораци а яь диазза солляно-кислотни обработка йича скважина мехкдаьтта хьадала йолаелар. Оаха, геологаша, теxкача, тхона гучадаьлар, уж халонаш топпар увш бола мархкал юкъе а ухийташ бурув тохарца ювзаенна хилар.

Дуккхача хана соляни кислота ца хилар бахьан долаш март бетта № 90 йолча скважинана бурув тохара йола оборудовани вIашагIъяьккхар.

ДIахо скважинана тIа болх бе болабир «Сунжанефть» НГДУ скважнашта капитальни ремонт еча цеха Кадзаев Ибрагим Арсентьевича кулгалдеча коммунистически къахьегама бригадо. А-50 яха дIа-юха лела установка вIашагIа а елла, цементажни агрегатаца скважина йила белча шоай тайпара цхьацца халонаш нийсъелар, хIаьта а цIарацIуращца массехк турба хьал а айяь 16 августе кIоаргга топпара-кислотни обработка йир.

Скважинашта обработка яра технологи нийса лелаярах И. А. Кадзаева бригадо аьттув баьккхаб хий ца увча мехкдаьтта ден-бус 20 тонн яккха.

Мастера-коммуниста боккха теркам тIабохийт шоай балха экономически дешашта а, къаьстта цехе болх беш йолча цементажни агрегаташа беча балха чотагIа къахьегама объем лакх ца ялийтара. Иштта къовсам лоаттабу мастеро спецтехникана гIулакх деш болча машинисташка, водителашка доацар тIа ца яздайта гIерташ.

Кадзаева бригадо ерригача пехе дикагIа дола хьоккхамаш доах скважинашта капитальни ремонт ярга дIадодар лохдеча а. № 87 йола скважина групповой № 21 йолча установкана тIайодача юкъарча линех дIахеттаяр, цудухьа чIоагIа хала дар укхаза из ше цхьаь йиста. Бакъда мастера Кадзаева вIаштIехьдаьккхар 50 кубометр емкость йолаш хина кIалхара мехкдаьтта дебит йиста. Цуница цхьана цо торо хилийтар скважинана гидродинамически тохкамаш делгеи из эксплуатаце дIалулгеи сихде.

«Сунжанефть» НГДУ геологически служба лаьрхIадар № 87 йола скважина эксплуатаце 10 тонн дебит йолаш дIаяла, из план шозза дукхагIа кхоачашъяьй.

Ши-кхо шу совгIа ха я «Сунжанефть» НГДУ бурув тохачара керда скважина хьа ца эца. Коллектив хIанзарчоа №№ 168, 170, 172 йола тохкама скважинаш юрски туха кIалхарча отложенешта кIалъяллалца хьежа езаш я. Цига мехкдьттеи гази хила дезаш да.

ХIанз мастер И. А. Кадзаев оборудовани кийчъеш ва кердача объекте дIаяхьа, цига уж боахк юрски № 53 йола Заманкул скважине 3920 метр кIоарга тIоанашта кIалхара хий дIакъоастаде.

В. ВОЛОДИН,
«Сунжанефть» НГДУ мехкдаьтта промыслай воккхагIа вола геолог.

Нов. П. П. СОКОЛОВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Дуккхача шерашка партийни советски органашка беркате болх барахи республика обществени балха юкъе хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла Соколов Петр Петровича — халкъа депутатий Заводской районни Совета исполкома секретара.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1978 шу, 1 сентябрь.

ЭФФЕКТИВНОСТИ ДИКАЛИ БАХЬАН ДОЛАШ ЛОАТТАБЕЧА КЪОВСАМЕ

Ший торонаш лархIа а лаьрхIа, Назрановски маькх еча завода коллективо декхар тIаийцад 10 бетта план 7-гIа октябрь хьатIаотташ — СССР Конституци тIаийца шу дузаш кхоачашъе, маькха-булкай хьисапера хIамаш планал совгIа 15 эзар сома маьха хьае а маьхала яха а, къахьегама овсарле 2 процент лакхъе, кердача шин тайпара маькха-булкай хьисапера хIамаш арахеца Iомале.

Завода коллективе чIоаггIа уйла тIаяхийта Iомадора 1978 шера социалистически яхь йоаржаяра хьакъехьа КПСС ЦК-ас, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о ВЛКСМ ЦК-ас яздаь Письмо. ЧIоагтIа болх бир производства кхоачамаш лахараи царех пайда эцараи. Агитатораша собранеш, беседаш йир сменашкеи бригадашкеи, тха балха тIара кхоачамбоацараш даьшхар, уж дIадахара де дезараш белгалдир. Цудухьа тахане а, дог тийша а долаш, ала йиш я тхога, тIаийца декхараш кхоачашдаьд.

Масала, 8 бетта план кхоачашъяьй коллективо. Маькха-булкай хьисапера хIамаш маьхала яхара план 104,1 процент кхоачашъяьй, планал совгIа ехкай уж 162 тонн — 30 эзар сома маьха. Халача балхашта механизацияреи къахьегама хьалаш тоадареи чотагIа 4.1 процент лакхъяьй къахьегама овсарле. Алапе фонд 5 процент кхояьй, пайда бара план 102,7 процент кхоачашъяьй, товарни продукци арахецарга дIабода мах 0,2 процент лохбаьб.

ТIехь-тIехьагIа дукхагIа хул коллективе производстве хьалхалаттараш. Уж ба хьехамчаш: бод лелабу Аушева Соня, пишкага хьежа Хамчиева Фадиман, бод лелабу Мальсагова ХIажар, хьоар лувса Чагиева Лида. Балха хьонхамаш ланха а лоаттадеш, цар алхха укх цхьан шера тайп-тайпара профессеш Iомаяьй кагирхоех 10 сага. Хьаьнала къахьегарца хIанзле а шоай сий даьккхад цар коллективе. Царех я Ужахова Зарема, Туякбасарова Валя, Костоева Рая, Леймоева Аьсет, Муриева Рита, Марети Малихани МарзиевгIар, Харсиева Iабадат, кхыбараш.

Маькха-булкай хьисаперча хIамай ассортимент шеръяра болх бу коллективо. Масала, укх шера арахеца йолаяьй бахача наха чIоагтIа хоатташ йола, эзача 2 килограмм хула краснодарски маькхи 0,4 килограмм хула черкизовски булкеи. ХIанз маькхъеча заводера кондитерски цех болх бе йолаялийтара оборудовани дIаоттаеши вIашагIйоллаши латт, хIаьта оаха из 7 октябрь — СССР кердача Конституце шу дузаш болх бе а йолайолийтаргья. ХIаман чу дехна доацаш хьоар лоаттадергдола склад заводе хьалъяра хьахийца ахча а да, оттаяь документаци а я. хIаьта из болх бе йолаялийтачул тIехьагIа цу гIулакха заводе грузчикаш лелабе безаргбац тха. Хьоар тIадоттара, Iодоассадара, дIанхахьийтара балхаш дерригаш а механизировании хургда. ХIара шера кходергда 20 эзар сом совгIа паччахьалкхен ахча.

Уж дерригa гIулакхаш бахьан долаш коллективо баркал оал ше оарцагIа а яьнна тхона чIоагтIа лоархIаме долча цу дешага хьежача Нохч-ГIалгIай АССР кхачан промышленноста министра нов. Кира Леонидовна Исмаиловaна.

Дикача гIулакхаща цхьана тха тоаде низ кхоачаргбоацаш дола кхоачамбоацараш а да балха тIа. Масала, юххьанцарча бедалга хьежжа хул маькха-булкай хьисаперча хIамай дикал, хIаьта цу тайпара бедал я тха, керттерча даькъе, хьоари дрожжеши.

Укх тайпарча хьонхамаща белгалдоал хьоар: газ хьахулийташ, чусоцаюлуш, хий чудуаш, гIоргIа эхьа хиларца а хIаьта иштта бесаца а хьокхаде доладича баьддерзаш хиларца а. Хьоар хIамаш хьаяра дика хилар иштта белгалдоал цун «низаца», цо хьахьокх маза а чам а болаш из хилар. Къердаш да «чIоагIеи» «мелеи» хьоараш. «Мелача» хьоара маза чIоагIа боацаш, ший низах бохаш хул. Цудухьа мелача хьоарах баьбод сихха коачлу. Тхо долча доагIа хьоар керттерча даькъе бедах III группа маза хулаш да. Телхача хьоарах дукха йоахк хица дIа а ийя йовш йола белокаш, цун бод чулоаца газ кIезига йолаши кеп эсала йолаши хул, цудухьа оаталуш хул маькх а. Бод во совсаш е вIалла ца совсаш нийслу дрожжей цхьайола, партеш. Из да мальтоза (микробий тайпа) фермент кIезига йоаллаш е вIалла ца йоаллаш хиларах мальтоза хьалсовсае царна ца магар. Цу шинна а тайпара хьаль маькх эсала, оаталуш, сов миста хул, цудухьа хеталу из бокъонца еттаяц аьнна. Бахача наха шоай дерригa бехкаш маькх йоттарех доах, хIаьта бедал лоаттаераш юстара бус.

Бакъдар аьлча, тха бехк болаш моттигаш нийслу цхьаболча болхлой бехкагIа оборудоване оатхал каг а линя производства технологи толхаяр бахьан долаш. Уж дерригa дешаш администраце, партийнии профсоюзнии организацей теркама юкъмоттиге латт, хIаьта тхоай махулла уж кхоачамбоацараш дIадахар духьа къахьегаш а да тхо.

Хьаеш йола маькха-булкай хьисапера хIамаш дикагIа хилийтар духьа ийца хьа а ена дIаоттаяьй бедах яь хIамаш бокъонца йотта шкафаш, эргаьккха тояьй бод хьув ши машин, булкашта бод хьув машин.

ХIара кIиранна, оршотдийнахьа белгалдоах арахецача продукце дикала ди. Цига дIадахача кIиран итогаш ю, мастераша - технологаши б р а к е р о в щ и к а ши дакъа а лоацаш. Уж мероприятеш чакхйоахаш хилар бахьан долаш лакхлу арахецача продукце дикала хьалхара бехктокхам.

КПСС ЦК июльски Пленуме «СССР юрта боахам дIахо дегIабоалабара хьакъехьа» ше доклад еш, новкъоста Л. И. Брежнева белгалдаьккхад: «Кхы кIезигагIа лоархIам болаш дац кийчача продукце хIара килограмм ший метте хилийтари потребителга дIакхоачаяри. Укхаза дукха хIамаш хургда Iалаьмате бонкхача къахьегамца яьха, маьхерей халкъа эшаш йолеи продукташ шоай кулгашта юккъе гIолла чанхъювла езаш мел барий къоастамболлаш, дика, тешаме вIаштIехьбаьккхача балхах тийша»...

Маькх еча завода болхлоша дика кхетаду, арахеца маькха-булкай хьисапера хIамаш дикагIеи цар ассортимент шерагIеи ме хул, тха районерча къахьегамхошта эшараш дикагIа кхоачашдулургдолга, цудухьа оаха тхоай дерригa низаш тIадохийт тхоашта хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашдара.

М. МЕРЕШКОВ,
Назрановски маькх еча завода директор.

ПЛАНАЛ СОВГIА 24,8 ЭЗАР ТОНН

«Старогрознефть» НГДУ мехкдаьтта доахарий коллективо пятилетка кхоалагIа шу долалуш социалистически декхараш тIаийцар укх шера мехкдаьтта даккхара план 10 декабрь тIакхоачаш кхоачашъеи къахьегама овсарле лакхъяра чотагIа шера планал совгIа 27 эзар тонн мехкдаьтта даккхеи, цу даькъе 7 октябрь тIакхоачаш 21 эзар тонн а йоакхаш.

Шоаш денна дош кхоачашдеш ба мехкдаьтта доахараш, укх шера дIабахача ворхI бетта планал совгIа 18,4 эзар тонн мехкдаьтта даьккхар цар, духхьал август бетта планал совгIа 5,4 эзар тонн мехкдаьтта даккха дош а делар.

Мехкдаьтта даккхара дикагIа йола опыт балха юкъе а кхувлаш, кердачарех санна къаьнача а скважинай фондах пайда а эцаш, мехкдаьтта доахача цехаштеи звеньяштеи юкъе шерра социалистически яхь а йоаржаь, цар август бетта планал совгIа 6.4 эзар тонн мехкдаьтта даьккхар, иштта дош делар сентябрь бетта планал совгIа 5,2 эзар тонн якхха.

Карара шу доладелча денз дIалаьрхIача цар планал совгIа даьккха мехкдаьтта 24,8 эзар тонн да. Шеко яц, мехкдаьтта доахараша СССР керда Конституци тIаийца шу дузаш 1978 шерара паччахьалкхен плани тIаийца доккхий социалистически декхараши кхоачашдергхиларах.

Цу управлене къахьегама овсарле а планагIа лаьрхIачул лакхъеннай, хIаьта планал совгIа маьхала яьккхача продукцех духхьал бархI бетта 283 эзар сома пайда хиннаб.

Ерригача мехкдаьтта доахача цехаша, звеньяша, иштта кхыча подразделенеша планови заданеш санна, шоай доккхий социалистически декхараш а кхоачашду.

Укхаза хIара коллектив, къаьст-къаьста мехкдаьтта доаккхар къахьегаш ва «ХIара балха денна — дикала Знак!», «Цхьаккха тIехьавусар воацаш бе болх!» яхача девизегIа.

Социалистически я х ь е хьалхле лелаеш я коммуниста Твердохлебов Михаила, Крусинский Сергея, Бабуков Георге, Ковалев Юре кулгалду звеньяш. Кхычарел дукхагIа мехкдаьтта даьккхад цар, цу даькъе планал совгIа даьккхар а долаш.

А. ТИЩЕНКО.

ЛЕНИНГРАД. Нийса лелаш хиларцеи хоза кийчдаь хиларцеи белгалдолаш да вай мехка а доазол арахьа а дикка довзаш дола Петродворцовски сахьатий заводо арахецаш дола маIача наьха пхьарсех доахкаду «Ракета» яха сахьаташ. ИттлагIча пятилетка алхха кхоалагIча шера предприяте заданел совгIа арахийцад 18 эзар сахьат. 20 процент совгIа йола продукци паччахьалкхен дикала Знак енна я.

Коллективо доккхий толамаш дахара бахьан дукхагIча даькъе халкъа тIахьожамхой болх дика вIаштIехьбаккхарах латт. Завода хьалхалаттача болхлоехи гIулакхерча нахахи 275 саг халкъа тIахьожама группашта чувоагIа. Хадданза теркам бу цар производства эффективности дикали лакхъяра, браке зе делга кIезигдара, материалаши энергоресурсаши кхояра дешай.

15 шу да заводе дефект йоацаши эггара хьалха дIахьонкхаше ОТК продукци дIаяляреи система вIашагI а елла болх беш йола. Из система юкъейоалаяьяр юкъарчал доацаш халкъа тIахьожамхоша дакъа а лоацаш. Рейдаш еш, тохкамаш деш гучадаьхача кхоачамбоацараштa кIоаргга анализ ю, уж дIадахара сихха де дезараш белгалду.

Цу хана шерра пайда эц гойтара агитацех, предприяте арахецаш да «Халкъа тIахьожамхочун оаз» яха пенгазета.

Халкъа тIахьожамхой болх завода партийни коллективо лостам а телаш лелабу.

Доккхий доазонаш белгалдаьд завода коллективо иттлагIча пятилетка кхоалагIча шера. Цо лаьрхIад планал совгIа «Ракета» яха 30 эзар сахьат арахеца. Цхьа миллион совгIа сахьат тIехдика категори йолаш арахецаргда. Уж декхараш айхха дувзаденна да халкъа тIахьожамхоша беча балхаца.

Сурташ тIа: 1. Сборочни цеха керттерча конвейере. 2. Сборщица Ф. И. Пынограевас котало яьккхай иттлагIча пятилетка кхоалагIча шера ворхI бетта лелаяьча социалистически яхье. Коммуниста Пынограевас арахецаш йола продукци тIехдика аттестаци йолаш я. Ф. И. Пынограева — сборочни цеха халкъа тIахьожама группа председателя заместитель я.

И. САДАБАША сурташ.
ТАСС фотохроника.

КХОМБАРИ ХЬУРМАТДАРИ ДУХЬА

КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленумо дIадехарашка хьежжа кхомбареи хьурматдареи хоадамболлаш йола мероприятеш вIаштIехьъяьхай Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски гази мехкдаьттеи чакхдоахача заводе.

Парткомо мога а даь, укх шера январагара март беттага кхаччалца ерригача 13 цеховой партийни организацешка йийлла партийни собранеш чакхъяьхар цу Пленума решенешкара хьайоагIаш йола мероприятеш чIоагIъяра хетаяь.

ЛаьрхIача мероприятей керттера дакъа хетадаь да доагора-энергетически ресурсай, реагентий, бедала кхомбараи хьурматдараи.

ЙIовхала - энергетически ресурсаш, реагенташ, бедал ца йойтара тIехьа лоаттабеча къовсаме завода парткома кулгалца лаьрхIа болх бу комсомола комитето.

Хьалхарча даькъе цу гIулакхага хьожаш я «Комсомольский прожектор». ХIара квартале «КП» штабо завода комсомола комитетаца цхьана е дийнахьа, е бус чакхйоах доагора - энергетически ресурсаш, реагенташ, бедал, кхыйола мехкдаьтта продукташ зехьа йоаяра бахьанаш гучадахара хетаяь рейдаш.

Цу рейдашка белгалдаьха кхоачамбоацараш дIахойт цехий, установкай начальникашка, уж дIадахара тIахьожам лоаттабу. Завода комсомола комитет, ший аргIагIа, ший заседанешка хьож мехкдаьтта продукташ зехьа ца йойтара дешашка. Цу дешашта лаьрхIа дукха болх бу оттаяь шоай план а йолаш йолча завода халкъа тIахьожама группаша.

Парткомо кхомбараи хьурматдараи тIехьа чакхбоаккхаш бола организаторски болх дIабоаржабу завода партийни группашкара баьнна ерригача коллективага кхаччалца. Из бакъдеш да КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмос баьча тIахьехама сийна заводо тIаийца доккхий социалистически декхараш.

Участкай, технически установкай, цехий ерригa къахьегама коллективаш доагор, электрически йIовхалеи энерги, материальнии бедалеи ресурсаш зехьа йоаяр кIезигдар духьа тIаийца хоадамболлаш дола декхараш долаш я. ХIара бетта социалистически яхьа итогаш еча хана хьож уж декхараш мишта кхоачашду.

Завода коллективо тIаийцача социалистически декхарашца цхьа пункт я керттерча технологически установкашка план тIехкхоачашъяреи организационно-технически мероприятей балха юкъейоалаяреи чотагIа 1978 шера 24,5 эзар гигокалориIы, 3,5 миллион киловатт-сахьат электроэнерги, 2420 тонн условни доагор кходе аьнна.

ХIанз коллектив къахьегаш я «ДIадодар кIезигагIа а долаш, продукци — дукхагIа!» яхача девизагIа.

Цу девизагIа болх а беш, Н. Анисимова цIерагIча НГНПЗ массехказзa яьхай НГIАССР энергоресурсех кхомбеш пайда эцара яьржача социалистически яхье совгIата моттигаш. Укх шера хьалхарча квартале а хьожаяьй предприятена карара кара тела ЦIе байракхи хьалхара ахчан совгIати.

Заводе йолаш я «Областа предприятешкеи гIишлошъечеи доагореи энергетически ресурсай кхомбара даькъе КПСС Кемеровски обкомо беча организаторски политически балхах» болча КПСС ЦК соцамга хьежжа доагора-энергетически ресурсаш, бедал, реагенташ зехьа йоаяр кIезигдара тIаерзаяь организационни мероприятеш.

Завода ерригача технологически установкаш тIа йолаш я электроэнергена, йIовхала энергена, доагора, бедала, реагенташта еча расхода тIахьожам лоаттабеш а учет еш а йола прибораш.

Арахецача продукце тайпашта уттаю удельни нормаш кварталашта енъ.

Энергоресурсай кхомбар духьа керда кхоачамаш лахара предприяте конкурс кхайкаяьй 1978 шера 1 январе денз 15 декабре кхаччалца хургйолаш. Цига белгалъяргья доагора - энергетически средствашех кхомбеши эффективность лакхагIа йолаши пайда эцара даькъе хьонхамаш дикагIа дола цех, установка, бригада.

Предприяте ерригача цехашкеи подразделенешкеи энергосредствaш кхомбеш дIаахийтара дешашта хетаяь собранеш, беседаш яьй. Цига коллектива хIара члено дийцад «1977—1978 шерашка гуйрани Iаии ханашка энергоресурсаш кхомбеш дIаахийтарах» болча КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советеи соцамах, дIадовзийтад энергоресурсаш кхомбеш дIаахийтара предприятешеи ерригача объединенеи чакхйоахача конкурсий хьалаш.

Энергетически ресурсаш кхомбеш дIаахийтара йоланнача социалистически яхьа юкъе а яха, завода технологически установкайи подразделенейи коллективаша хьинаре дакъа лоац энергоресурсай кхомбара кхоачамаш гучадоахача, производства новаторий группаша массехк маьхе рационализаторски предложени еннай, цо торо хилийтай 1978 шера II квартале энергоресурсай кхомбара даькъера центральни органий директиваш кхоачашъе.

Заводе йолаш я доагора, электрически йIовхалеи энерге кхомбарах болхлоштеи инженерно - технически болхлоштеи премеш теларах йола Положени. Из юкъейоалаяьй ерригача предприяте санна. къаьст-къаьстача участкашка, установкашка энерго - ресурсай дерригача тайпай кхомбара болхлой материальни безам хилийтара.

Премеш тел участка, установка, цеха, ерригача предприяте балхах хьахиннарашка хьежжа, учета организаци теркал а еш. хIара кварталагIа.

Доагора, электроэнергена, йIовхала энергена, хина расход яра удельни нормаш оттадаьча порядкагIа шера цкъа чIоагIъю лакхелаттача организаце.

№№ 1, 2, 8, 11 йолча цехашта премеш тел бедалах дикагIа пайда эцарах материальни поощрене фондера; № 3 йолча цеха — реагенташи бедали кхоярах.

Завода практике йолаш я стимулироване материальничарел совгIа моральни а формаш. Иштта кхомбечеи хьурматдечеи ланха хьокхамаш дахар бахьан долаш хIара бетта администрацеи службашеи дакъа а лоацаш йолча заводской комитета шеррача заседане итогаш ю цу наькъаца цехий, участкай, установкай, бригадай коллективай толамаш шерра дIа а довзийташ.

Партийни, комсомольски, профсоюзни организацешца цхьана завода службаша чакхъяьхача ланхе йийцача мероприятеша торо хулийтаргья 1978 шера II квартале «Доагора - энергетически ресурсаех пайда эцилга тоадарах йолча» партей правительствай директивни боарама тIа оттаьча энергоресурсай нормашца нийсдича энергоресурсаш дIаухийтилга лохде.

В. БУГРОВ,
Н. Анисимова цIерагIча НГНПЗ парткома секретарь.

КПСС ЦК ИЮЛЬСКИ ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШ — ВАХАРЕ

ХИЙ ДЕХКАЧА ГЕКТАРА — ДУКХАГIА ТЕРКО

Лаьттанцареи хьайбашкареи йоала продукташ дикка дукхагIа яха, агропромышленни комплекса дерригача доакъоша иттлагIча пятилетка заданеш тешшаме кхоачаши тIехкхоачаши елга Iалашде аьнна кердеи бехктокхамеи декхараш оттадаьд КПСС Центральни Комитета июльски Пленумо мехка юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка.

Пленумо юкъмоттигера декхар а лаьрхIа белгалдаьккхар, масала, мелиораци яьча лаьттаех пайда эцара, цар беркат алсамдаккхара дош овлангара денз тоадельга, боахама гIуланхашта уж карадерзадара тIехьадисар дIадоаккхилга. Цхьан дешаца аьлча, де дезаш Iалаьмате дукха хIамаш да юртбоахама лаьтташта еш йола мелиораци дIахо дегIайоалаяра.

Вай республике мишта кхоачашду уж дешаш?

Ерригача территорех 40 процент дIалоацаш дола Нохч - ГIалгIайчен къилбаседехьареи къилбаседа-малхбоалехьареи дакъа шера юкъера лаьрхIача 300 — 400 миллиметр йоачаш а хулаш, дIайха ахка а долаш, каст-каста бIайха бекъа мух а хьекхаш бокъонца белгалъяьннача йокъал латтача зоне да. Республика лоамашта юхе гIоллара дакъа белгалдоал тIоадал кхоачам боацаши бебен хулаш хиларца.

Цу тайпарча Iалама - климатически хьалашка юрта боахам дIахо чIоагтIа айбулургбац кхашка хий дехкарца мара. Цо Iалашдергда хьувкъам тешшаме лакхбелга, цунца цхьана агротехнически мероприятей кхыйола комплексаш а кхоачашйой.

Республике юртбоахама культураш тIайолаш 400 эзар совгIа гектар я, царех, «Южгипроводхоз» яхача проектни институто хьалххагIе а даьча лоархIамегIа, хий дехка мегаргдолаш я 250 — 260 эзар гектар, вешта аьлча 60 процент совгIа. ХIанз хий дехкаш да 132,6 эзар гектар лаьтта е дехка йиш йолчох 52 процент.

КПСС ЦК майски (1966 ш.) Пленум хинначул тIехьагIа дIадахача шерашка лаьтташта мелиораци ярга дIаяхийтай 174,4 миллион сома паччахьалкхен капитальни вложенеш. Хинначарна IотIакхийтта хий дехка лаьтташ 37,4 эзар гектар да.

Мелиораци дегIайоалаяро дика влияни яьй юртбоахама производства дерригa доакъош айдара, бонкхача лоархIаме хиннад из ялатий, баьцадаарий, комсий, кхыча культурай хьувкъам лакхбаран дукхагIа чубараи. ВорхIлагIча пятилетканца нийсдича, хий дехкача лаьтташкара доаккха ялат 2-зза дукхагIа хиннад, хIаьта хIара гектара тIара боала цун хьувкъам 7,2 центнер лакхбеннаб.

Республика къилбаседехьарча даькъа тIарча 410 эзар гектара хий тIадоаладаран ахаьссача ара дадача лаьттай 33,3 эзар гектара тIа хий дехкаран 1955 — 1969 шерашка хьалйир республике эггара йоккхагIа йола Наурско-Шелковской система.

9,6 эзар гектара тIа хьалъяьй Гудермесски дуга система, дуккха кхыдола доккхий каналаши гидротехнически гIирсаши.

КПСС ЦК майски Пленум хинначул тIехьагIа дIадахача шерашка дикка чIоагIъеннай хин боахама организацей база. «Чеченингушводстрой» гIишлошъяра управлене 1966 шера 7,3 миллион сома маьха гIишлон-монтажни балхаш даьд, 1978 шера — 24 миллион совгIча сома маьха. Ремонтно-эксплуатационни балхаш толаме кхоачашдара шера 5,5 миллион сома маьха балхаш де а дезаш «Чечингушводремстрой» трест вIашагIъеллай.

Хий дехка лаьтташ леладара гIулакх дегIадоаладарга алхха цхьан 1977 шера 20,1 миллион сом дIадахийтад республика колхозашеи паччахьалкхенои, пайда эца доладаьд хий дехка 3,8 эзар гектар лаьтта, реконструкци яьй 14,7 эзар гектара, мелиоративно тоадаьд 1,95 эзар гектар.

Практико хьахьокх, хий дехкача лаьтташта дас санна Iунал деча моттигашка дика пайда боалаш хилар. Долче, ирригационни гIуланхашка дIаяхийта капитальни вложенеш а юхаметтаотт-ях. Из бакъду дукхача районийи боахамийи цифраша. Масала, хий дехкача лаьтташ тIара соахка 23,1 эзар тонн ялат гулдаьд республика колхозашеи совхозашеи е юкъера лаьрхIача 1971 — 1975 шерашка гулдаьчул 21 процент дукхагIа. ИттлагIча пятилетка хьалхарча шин шера ялатий хьувкъам ийслагIача пятилетка хьокхамел 5,6 центнер лакхагIа хилар. Республике кIезига дац шерра шера лакха хьувкъамаш кхедеш дола боахамаш.

Сунженски районерча XX партсъезда цIерагIча колхозо 1977 шера 1834 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 33,6 центнер яьккхар. Наурски районерча «Красное знамя» яхача колхозо 1039 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 35,7 центнер. Шаьла районерча «Автуринский» совхозо 450 гектар долча лаьттан хIара гектара тIа 40,4 центнер ялат кхедаьд. Республике 1977 шера юкъера лаьрхIача кхебаь дуга хьувкъам ийслагIача пятилетка хьокхамел 4,2 центнер лакхагIа хилар хIара гектара тIара, цхьабакъда дуга дувча хьалхалаттача боахамий, мехотрядий, звеньяй опыто хьахьокх цу культура хьувкъам лакха кхебе йиш хилар. «Терек» яхача совхозерча нов. Геримсултанов СаIид-Саьлахьа звенос 350 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 50,9 центнер дуга гулдаьд. Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхозерча нов. Г. Агасипорова мехотрядо 160 гектар лаьттан тIара иштта лакха хьувкъам чуийцар.

«Родина» яхача совхозо 1977 шера хIара гектара тIара 52,1 центнер гурахьа дув кIа гулдир, Ачхой-Мартана районерча «Новосельский» совхозо — 45 центнер.

Ала доагIа, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара мелиораторашта районни партийнии советски организацеша доккха новкъостал деш хилар. Цар даим йоакхо ю мелиоративни балхаш дикагIа вIаштIехьдахара, хий дехкача лаьттаех дикагIа пайда эцара, мелиораторий къахьегами быти тоаяра. Керда торонаши кхоачамаши лех мелиоративни гIирсаш дукхагIеи дикагIеи хьалдара.

Цунца цхьана республике да хий дехкача лаьттаех пайда во эцаши цар тIа юртбоахама культурай хьувкъам лоха кхебеши дола боахамаш. Дуккха моттигаш я, кхыметтел, хий ца дехкача лаьтташкарчул а лохагIа из болаш. Масала, Гудермесски районерча «Дружба» яхача совхозе 1977 шера ялатийна лаьрхIа дIайийна хиннача хьажкIий хьувкъам гектара тIара 8,7 центнер мара баланзар, «Назрановский» совхозе — 11,1 центнер; «Гудермесский» совхозе — 13,8 центнер. Хий дехкача лаьтташка хьувкъам селлара лоха хилар махбаь варгвоацаш йола из еза халкъа доалахье — хий дехка лаьтташ — цу боахамий кулгалхоша бехктокхам ца хеташ лелаярца мара кхыча хIаманца кхетаде йиш йолаш дац.

Вай республика мелиораце системе хIанз къахьегаш 10 эзар саг ва, цу даькъе 1 эзар гаргга комсомолец а волаш. Iалаьмате бонкха низ ба из. Партийни организацеша, комсомоло доккха новкъостал а деш, массазарча кадрай низ бола коллективаш вIашагIтехай. ЛоархIамегIара мелиоративни гIирсаш хьалдеча хьежаю къонача тIемахой-гIишлонхой отрядаш. Цу тайпара отрядаш я къахьегаш хIанз вайцига а — Ассиновскии Аксайскии хий лела системаш хьалъеча.

Хий детта тоъал дукха техника нийю боахамаша хIара шера, цхьабакъда хий тохача хана хIанз а кхоачам болаш пайда эцац цунах, эггара пайданегIа лоархIаш дола догIан хьисапе хий детта лаьтташ геттара кIезига хьатIадетталу. Хий дехка лаьтташ хий ца дуллаш дукха дада ирригационни сеть тоа ца яр, планировка ца хилар, организационно-боахама гIуланхаш во лелар бахьан долаш.

Масала, 1977 шера цхьацца бахьанегIа хий ца дуллаш иллад Наурски районе 465 гектар, Грозненски районе — 77 гектар лаьтта, и. кх. дI., хIаьта республика бIарчча хьанийцача — 4088 гектар.

Хий дехкара болх во лелар дуккхача хьале боахамашка хий дехка лаьтташ леладе ховш йола надраш ца хилар бахьан долаш да. 131,4 эзар гектар долча хий дехкача лаьттаех пайда эцара балхаш вIаштIехьдахаран чакхдахаран 230 — 250 сагал кIезигагIа боацаш юкъерен лакхереи образовани йола гидротехникаш хила беза колхозийи совхозийи. Мадарра аьлча, дIадаха шу чакхдоалаш республика колхозашкеи совхозашкеи болх беш 107 гидротехник вар, цу даькъе лакхера образовани йолаш — 11 саг а волаш.

ХIанз механизатораш ца хилар бахьан долаш алхха цхьан «Чечингушводремстрой» тресте сеца латт 6 бульдозер, 12 скрепер. хIаьта экскаваторашка шин сменагIа болх байтара 15 экскаваторщик тоъац. Автокрановщикаш а бац тоъаш. Цу механизаторий юкъера алапи бетта 200 — 250 сом хул, хIаьта цхьаццаболча механизатораша 500 сомага кхоачаш а эц алапи.

Механизаторий мугIараш хьалдизаран хьалхашка латта декхараш кхоачашдаран динза даргдоацар сихха де деза боахама кулгалхоша.

Доккхийи бехктокхамеи декхараш латт республика мелиораторашта хьалхашка укх пятилетке а дIахорча пятилеткашка а. ИттлагIа пятилетка чакхйоалаш вай пайда эца беза 131,5 миллион сома капитальни вложенеех, балхашта юкъедоаладе деза хий дехка 17,5 эзар гектар керда лаьтта, 38 эзар гектара тIарча хий ухача сета реконструкци е еза, дуккха кхыдола балхаш чакхдаха деза.

Республике хьалъеш латт Ассиновски хий лела система, Гудермесски дуга система санна йола йоккхий хин боахама объекташ. Хица дикагIа Iалашъергйолаш я Шелковской районера Ленина цIерагIеи Менжинске цIерагIеи, Наурски районера «Красное знамя» яхеи Ленина цIерагIеи колхозаш, реконструкци еш латт Аксайскии Сулу-Чубутлинскии хий лелача системашта.

КПСС ЦК июльски Пленума решенешка хьежжа дIахо йодача хана балхашта юкъейоалае лерхI хий дехкача кердача лаьттай 17 эзар гектар, хий тIадигача даьгIений 183 эзар гектар, 80 километр групповой водопровод.

В. ГЕРАСИМЕНКО,
Нохч-ГIалгIай АССР мелиорацеи хин боахамеи министра заместитель.

ЦУН СИЙ ДУ ЮРТАХОША

ДIадахача шера август бетта Шелковской района Ленина цIерагIча колхоза коммунисташа КПСС члена кандидаталла дIаийшар Магомедова Сидрат. Цу хана цох дукха дика дешаш аьлар новкъосташа.

Аттачарех яц цун професси — из доярка я. Укх тIехьарча шерашка дикагIчарна юкъе цIи йоаккхаш я Сидрат. Масала, дIадахача шера хIара Iаттагара цо яьккхар 3767 килограмм шура, социалистически яхье хьалхара моттиг а йоаккхаш.

Укх шера керда толам баккха — хIара Iаттагара 3800 килограмм шура янкха лаьрхIад цо, хIаьта ах шера 2000 килограмм яьккха а яьннай.

Коби яхача ше яхача юрта а ферма коллективе а сий деш я Сидрат. Балхах бIу ца къожабеш, кулг-говзал йолаш хиларах хинна ца Iеш, общественни балха тIа а хьинаре дакъа лоацаш хиларах лоархI из наха.

Халкъа депутатий Кобински юрта Совета депутатах Магомедова Сидратах дувц:

— МоллагIа шийна тIадилла гIулакх цо дизза кхоачашдергхиларах тийша хила мара везац. Юрта Совета исполкоме дувцаш дар ферме йоаккхача шурий дикал тоаярах дола дош. Из тохкача доккха дакъа лаьцар Сидрата, болх тоабара тIаерзаяь дукха предложенеш елар цо.

Юртахоша женсовета председателалла хержай толашагIйола доярка. ХIаьта цу общественни балхах из дика лоархIа а ю.

Цехови партийни организаце секретара Цаболова Вера Дмитриевнас дувц:

— Из керте эттача денз дикка тоабеннаб женсовета болх. Цун членаш каст-каста хул берий беша, цар новкъостал ду бераша салоIилга вIаштIехьдоаккхача. Тха юртарча клубе саг йоалаяр-маьре яхар торжественно дезду, дикагIболча болхлошта хетаяь сайренаш ю, кхыйола мероприятеш чакхйоах. Из дерригa деча дакъа лоац Сидрата а.

Ферме агитатор хиларах тарра укх деношка дукха болх бе безаш хул Сидрат: цо ший новкъосташта дIайовзийт КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума материалаш, цига новкъоста Л. И. Брежнева яь доклад.

Е. ВАСИЛЬЕВА.

КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА V ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕШ

ОПЫТ ДIАЯЛА ГIЕРТ ТХО

Вай Коммунистически парте эггара хьалхарен лоархIамегIарен декхар — вай мехка коммунистически общество хьалъяр. Вай строя низ нах сакхетам болаш хиларьх латт.

Коммунистически сакхетам болаш нах хьалкхебара дешаш, керда тайпа саг—керда дуне хьинаре хьакхоллаш вар хьалкхевара проблемаш тахан, дегIаенача социалистически общества хьалашка, къаьстта актуальни да. КПСС XXV съезда парте Центральни Комитето яьча Отчетни доклада тIа новкъоста Л. И. Брежнева белгалдаьккхад: «ХIанзарча хьалаша керда декхараш оттаду парте идеологически гIулакхашта хьалхашка. Из да кхетам балара даькъера дерригa гIулакх вIаштIехьдоаккхача хана комплексни никъ лацар, вешта аьлча идейно-политически, къахьегама, нравственни кхетам лулга, къахьегамхой бебеча группай башхалонаш теркал а еш, айхха цхьоагIо йолаш леладелга Iалашдар».

КПСС Нохч - ГIалгIай обкома V Пленумо къаьстта уйла тIаяхийтай кагирхошца беча идеологически балха. Дешара, общественни балха кагирхой тIаберзабе, социалистически яхьа юкъеоза беза общественни организацеша. Дынах юхедисача гIулакхашца машар хургбоацаш вIаштIехьбаккханза баргбац идейни кхетам балара болх.

Кагирхой атеистически уйла чIоагIъенна болаш хьалкхебар шийн дика традицеш а йолаш йола къахьега коллектив я.

ТIаккха цу деша тхона фу карагIдаьинад тхоай Сунженски райбыткомбината коллективе?

24 коммунист чувоагIача тха партийни организаце плана тIа латт укх тайпара дешаш: кадраш балхаш тIа дIанийсъяри хьалкхеяри; идеологически болх, коммунисташта марксистско - ленински кхетам балар; къахьегамхошта атеистически кхетам балар.

Тайп-тайпарча темаех лаьца 84 лекци йийшай 1978 шера. Атеизма дешашта 8 лекци йийшай. Коллективашка лекцеш йийшай Г. И. Сидельниковас—директора, М. А. Колесниченкос — иделогически балха волча партийни организаце секретара заместитела. Заказаш мел дика кхоачашду яхача дешах лаьца къамаьл дир инженер - технолога Р. А. Цечоевас.

1977 — 1978 дешара шера политически экономически образоване а комсомольски политпросвещене а системе дешаш хинчав 180 саг. хIаьта санэпидстанце керттерча лоро А. Г. Ферзаули кулгал а деш № 1 йолча ателье вIашагIъеллача унахцIенон университете — 50 саг.

Тха хIара болхлочоа шийн декхараш довз, къахьегамца коммунистически гIулакх леладара тIехьа шерра болам боаржабаьб коллективе. Балха итогаш хан-ханнахьа ю, хьокхамаш дикагIа бIаргагургдолча хьалдетт, бетта цкъазза «Молния» арахец. Хьалхарча ах шера бахача наха бытовой гIулакхаш дара план 104,8 проценти товарни продукци маьхала янкхара план 112,1 проценти кхоачашъяьй предприяте.

Социалистически яхьа итогаш яьчул тIехьагIа эгара дикагIа лаьрхIай план 104,9 процент кхоачашъяь поселок Карабулакерча № 3 йолча ателье коллектив (заведующи З. Ф. Цечоева, партгруппорг Л. А. Сергеева), царна райбыткомбината карара кара тела цIе вымпели 50 сома ахчан премии еннай; план 125 процент кхоачашъяь прачечне коллектив (заведующи коммунист А. П. Кузьмина) —цунна Сийлен грамотеи 50 сома ахчан премии еннай; план 122,6 процент кхоачашъяь массови хIамаш тега цех — цунна райбыткомбината Сийлен грамота, 50 сома ахчан премии, комсомола обкома вымпел еннай.

Дукха болх бу оаха опыт дIа-хьа ялара. Цу гIулакха оаха тIагIолла дувхаду барзкъаш дара конкурсаш-хьажараш, профессега диллача дикагIвар, къона парикмахер, сезоне дикагIвола закройщик яха конкурсаш, фотографей конкурс яьй. «Сезоне дикагIйола закройщик» яха цIи еннай укх шера июль бетта конкурс йолаш Гапархоева Халипата — поселок Карабуланерча тIагIолла дувхадеча барзкъий закройщицана.

Во дац гойтара агитаце гIулакх. ХIара цехе яхь лелаеча коллективай социалистически декхараши хьокхамаши тIа а долаш кийчъяь социалистически яхьа стенд я, пенгазеташ арахец. Предприяте болх беш я 7 саг юкъе а волаш йола хьехамчий совет, цун председатель А. В. Афанасьев ва. Коллективе керда чубаьхкарашца дагабувлаш къамаьлаш ду цар, бытовикий профессеш дIайовзийт царна, радио чу гIолла, газета тIа, школашка къамаьлаш ду. Шоай хьехамчех М. С. Высочинскаях, А. В. Афанасьевх, Н. А. Махтиянах Iимерза дешаш дукха дувц цар ученикаш хиннараша, хIанз производстве хьалхалаттараша.

Къаьстта дукха болх бу оаха кагирхошта атеистически кхетам балара. ТIагIолла хьалтеха «Ды — халкъа дола дохьаж» аьнна даь йоазув а долаш хоза кийчъяь я атеиста уголок. Бе-бе тематика а йолаш дукха лекцеш еш. Мастера-контролера В. Н. Губинас «Кхалсаги ислами» яха лекци йийшар; инженер-технолога Р. А. Цечоевас — «Дикачен зуламечен традицей хьакъехьа». Комсомольски организаце секретара М. Г. Редькинас — «Болх беча кагирхошта атеистически уйла чIоагIъенна хургйолаш кхетам балара хьакъехьа»; керттерча инженера С. И. Исаева — «Дын Октябри», дукккха кхыяраш. Иштта дика вIаштIехьдаьккхад къахьегамен нравственни кхетам лулга а.

Дуккха болх бар бахьан долаш укх массехк шера цхьаккха моттиг хиннаяц ширача замах диса во гIулакхаш леладеш. Цхьабакъда дицлургдоацаш дег чу дижар тха комсомольски организаце нийсденна цхьа хIама. Орджоникидзевски станицерча № 2 йолча тха ателье хIамаш теган болх беш яр Дошлакиева Патимат Исмаиловна. Цу станице вахача Акаев Юнус Магомедович яхача цхьан саго йодайир из. Цхьабакъда цунца тоам хиланзар йиIа. Партийни организаци юкъеелар, даьшца, йодаьчунца къамаьл дир. ПаьтIамат шийн дай болча юха цIаера, шийна дукхавезача сагага маьре яхар. Дукха ха йоацаш оаха Коммунистически парте мугIарашка хьачуийцай из. ХIаьта хIанз дуккха идейно - кхетама болх бу цо кагирхошта юкъе. Дукха ха йоацаш «Со балха саг ва» яхаш тематически сайре йир цо кагирхошца, Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема ветеранашца кагирхой вIашагIтохаш моттиг нийсйир. «Кхыча планеташ тIа ахар дий-хьогI» яхаш тема а йолаш диспут йир.

1978 шера беча идеологически балха оттаяь шерра план я тха. ХIаьта, нагахьа санна берригача коммунистий новкъосталцен цар дакъа лоацаши из кхоачашъе тха вIаштIехьдоале, тха партийни организаце боккха толам баьинарг лархIа мегаргдолаш хургда гIулакх. Цудухьа оахош Iоаяь тхоай балха еррига опыт къоначарна дIаяла гIерт тхо.

З. ЕВЛОЕВА,
Сунженски райбыткомбината партийни организаце секретарь.

ДОАГIАШ ДЕННА СОВГIАТ

Нестеровски станицерча столове балха йоагIача хана 17 шу даланза яр Яндиева Тамара. Цу хана цига болх беш вар йоккха опыт йола мастер-кондитер Ахмиров Михаил. Ерригача Сунженски районе цIи хеза вар из.

— Дукха ха ца хете а, — йоах Тамаре, вурийтта шу-м даьннад цу хана денз. Са хьехамчас езаялийтар сона кондитера говзал, шийн къайленаш йовзийтар, тайп-тайпара мерза хIамаш хьа миштa е еза Iомайир.

Тамарас дувц хIанз шоаш хьаеча мерзача хIамаех. Уж дукха я. Торташ, тайп - тайпара пирожнеш, зефир, тульски пряникаш, коржикаш, мерза булкаш, пирогаш, кхыяраш.

Еррига цига хьаеш йола продукци юрта бахача наха хоатташи дIаэцаши я. Цар даим заказаш ду укхаза саг йоагIача-йодача, ваь ди дездеча, Советски Эскаре воаккхача, цIейш дездеча шу эргадаккхара шоашта эша мерза хIамаш хьаяр дехаш.

Духхьал цу юрта бахача наха ийяь Iац цига хьаю мерза хIамаш. ХIара дийнахьа столовена юхxе сувцача автомашинаша Оалкам, Алхасти, Галашка яхача юрташкеи Серноводская, Орджоникидзевская станицашкен дIахьу цига хьаяь продукци. Кооперативни тикаша цу сахьате дIамаьхала доаккх наха хьашт дола товар.

Башха-дика кондитер хиннача Яндиева Тамарас цу шерашка Iомаваьв ялх саг. Царех шиъ — Евлоева Вахидан Мухина Женяи Тамарeца цхьана кондитерски цехе болх беш ба.

Пхи шу хьалха Тамара хьожайир Нестеровскерча столове производства заведующелла. Кондитера балхал совгIа кхыдола гIулакхаш а тIакхийтар. ХIанз цо бIарга Iунал лоаттаду кхача кийчбеча цехага хадданза лерттIа болх байтара, хиланза яргйоаца продукташ даим хилийтара, даараш массе тайпара долаш меню эргаяккхара тIехь.

— Тха повараш Буцаровская Таисия, Умарова Iайшет, — дувц производства заведующе, — юкъарча кхачан бакъбола говзанчаш ба. Айса аьннар бакъдеш санна хет сона тха столове баьхкача наха предложеней книжка тIа даьча йоазоша.

ХIаьта цу тIара йоазош гIадвугаш да. Столове болхлой хоастабеш, царна баркалаш оалаш йоазош даьд укхаза хIама даа чуэтта хиннача кхычахьара хьатIабаьхкача дуккхача наха.

Столовеи кондитерскеи коллективо даим кхоачашъю товарооборота план, ше хьаю продукци маьхала яккхара план. Нагахьа санна хьалха дIадахача шерашка бетта план 4—5 эзар сом мара хиннаеце, хIанз из шозза дукхагIа я.

Кхы цхьаькха хIама а да Яндиева Тамарех ала дезаш. Станицерча наха шозлагIа хержай из халкъа депутаталла, хIаьта дукха ха йоацаш Тамара хержай Нестеровски станицерча кхалнаьха Совета председателалла.

Теркал ца беш бисабац цун къахьегам. Социалистически яхье толамаш дахарах Центросоюзо а госторговлеи потребкооперацеи болхлой профсоюза Центральни Комитето а укх шера Яндиева Тамарена диплом еннай, хIаьта цул тIехьагIа дукха ца говш кепатеха арадаьннача СССР Лакхехьарча Совета Президиума УказагIа цунна еннай «За доблестный труд» яха медаль.

С. ВОРОНИН.

ПРОИЗВОДСТВЕ ХЬАЛХАЛАТТАР

Карабулакски УБР бурув деттача комсомольско - кагирхой бригаде болх беш ва Джабраилов Сайпудин. Из шийн бригаде меттел. ерригача сунженски мехкдаьттахой йоккхача коллективе а дика вовзаш ва. Из сий цо шийн хьаьналча къахьегамца даьккхад.

Щалински района ЗIамигача АтагIара хьавенача цу зIамигача саго шийн къахьегам дIаболабир 1960 шера Карабулакерча № 10 йолча СМУ каменщик волаш. Цхьабакъда болх беш кхо шу даьлча хийцар цо шийн специальность. Цкъа карабулакски буровое а ваха, из шийна бIаргаяйча кхийттар из, балха говзал ше нийса ца хержалгах, цо лаьрхIар дIахора шийн вахар бурув тохарца дувза. Мехкдаьтта лехараштa а везавелар из надай, камаьрща, самукъне вола зIамига саг.

Карабулакски бурув деттача управлене балха венача хьалхарча ялх шера бурув деттачун гIонча волаш болх бир цо. Шарда лаххьуш, опыт Iоаеш, шайн говзал лакхъеш дIадихьар цо уж ялх шу.

ХIанз бархI шу совгIа ха я Сайпудина бурувдеттар волаш къахьега. Цо дика караерзаяьй из говзал, кIоаргача скважинашта бурув тохилга толамца чакхдоаккх цо.

ХIаьта Сайпудин хIанз ше а къонабарий хьехамча ва. Цо кхо бурувдеттар кийчваьв ше болх беча юкъа.

Джабраилова къахьегам белгал а боаккхаш хIанзчул ворхI шу хьалха цунна елар «Коммунистически къахьегама ударник» яха цIи, хIаьта ши шу даьннад цун цIи Карабулакски УБР Къахьегама сийлен книжка тIа йихьа а.

Сайпудина болх беш йолча бригадо ханал хьалха кхоачашйир ийслагIча пятилетка план. Цудухьа цунна елар «Социалистически яхье котваьннар» яха знак. Иштта хьалхарчарца кхоачашйир цу бригадо карарча пятилетка хьалхарча шин шера план а, хIаьта цу шин шера цар бурув техар ерригача ийслагIча пятилетке техачуш дукхагIа.

Пятилетка кхаь шера план 7 октябрь тIакхоачаш кхоачашъе лаьрхIар бригада коллективо.

Джабраилов Сайпудин хьалхалатта производственник хинна Iац, из тIехдика общественник а ва. Дуккхача шерашка предприяте буровой комитета членалла хийржав из.

Планаши тIанийца декхараши толамца кхоачашдарах карарча шера СССР Лакхехьарча Совета Президиума УказагIа Къахьегама Сийлен III-ча степена орден елар Сайпудина.

Цхьаькха цхьа хIама а да Джабраилов Сайпудина къахьегам белгалбоаккхаш. Укх деношка «Грознефть» объединене чакхъяьккхар дикагIйолча буровой вахташта юкъе профессиональни говзала конкурс. Конкурсе дакъа лоацаш яр объединене бурув тохара балхий ялх управленера цхьацца вахта. С. Джабраилов юкъе волча Карабулакски УБР-а вахто шоллагIа моттиг яьккхар цу конкурсе.

А. БАКАЛЮК.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

Дукха бераш даьча ноаноашта «Материнская слава» яха орденаши «Медаль материнства» яха медалаши ялар дола Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ

1944 шера 18 августерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дукха бераш даьча ноаношта СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Материнская слава» яха орденаши «Медаль материнства» яха медалаши лойла:

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА:

БархI бер даьчен хьалхедаьчен ноаноашта «Материнская слава» яха II степена орден:

Озиева Тумишана — автонаькъий управлене болхлочоа.

ВорхI бер даьчен хьалхедаьчен ноаноашта «Материнская слава» яха III степена орден:

Байракова Роза Нажмидиновнана — цIен нанна.
Бешиева Замани Сайдалхановнана — производственно-товарни контора болхлочоа.
Магомадова Айзана — цIен нанна.
Сатабаева Шумисат Шаевнана — цIен нанна.

Ялх бер даьчен хьалхедаьчен ноаноашта «Медаль материнства» яха I степена медаль:

Гамбулатова ПаьтIимата — № 11 йолча гIишлон управлене вахтера.
Евлоева Зоврабика Лайлайна — цIен нанна.
Магомадова Лида Беловнана — цIен нанна.

Пхи бер даьчен хьалхедаьчен ноаноашта «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Абдулазимова Рукъет Султановнана — респотребсоюза производственни комбината болхлочоа.
Бисултанова Моша Хасановнана — № 12 йолча домоуправлене уборщицана.
Каваченко Нина Михайловнана — цIен нанна.
Мержоева Зулпа Мухадиевнана — производственни швейни объединене швеяна.

ЛЕНИНСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА:

Иис бер даьчен хьалхедаьчен ноаноашта «Материнская слава» яха I степена орден:

Касумова Манка Каимовнана — № 1 йолча маькха комбината пекара.

ВорхI бер даьчен хьалхедаьчен ноаноашта «Материнская слава» яха III степена орден:

Агапова Лариса Васильевнана — цIен нанна.

Ялх бер даьчен хьалхедаьчен ноаноашта «Медаль материнства» яха I степена медаль:

Ахриева Идриса Золотхана —ресторанийи кафен треста № 6 йолча кафе болхлочоа.
Гапаева Шарипата — цIен нанна.
Дадаева Халипат Успановнана — цIен нанна.
Исмаилова Яхита Салмановнана — цIен нанна.

Пхи бер даьчен хьалхедаьчен ноаноашта «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Арсемикова Люба Муцалиевнана — цIен нанна.
Бетельгиреева Осмаа Сандовнана — цIен нанна.
Гудиева Лейла Хаджи-Умаровнана — № 26 йолча технически училища хьехархочоа.
Дидигова Хайрудина Лилена — цIен нанна.
Идрисова Маймсата — № 2 йолча домоуправлене техничкана.
Калинкина Зоя Николаевнана — цIен нанна.
Кантаева Айжанена — цIен нанна.

ЗАВОДСКОЙ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

БархI бер даьчен хьалхедаьчен ноаноашта «Материнская слава» яха II степена орден:

Мамилова Башира Марема — цIен нанна.

ВорхI бер даьчен хьалхедаьчен ноаноашта «Материнская слава» яха III степена орден:

Михальченко Лидия Александровнана — производственно - товарни контора аппаратчицана.
Браткова Надежда Михайловнана — «СевКавНИПИнефть» института дворника.

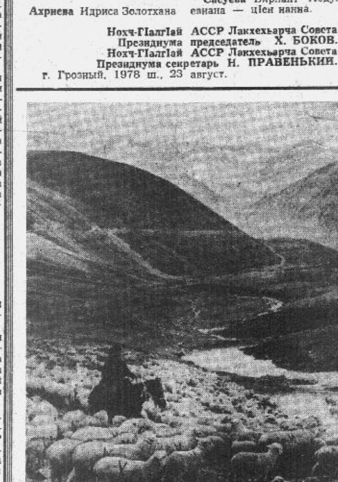
Ялх бер даьчен хьалхедаьчен ноаноашта «Медаль материнства» яха I степена медаль:

Масаева Совдат Халидовнана — № 20 йолча берий яслей заведующена.
Нагаева Ракса Юсуповнана — цIен нанна.

Пхи бе даьчен хьалхедаьчен ноаноашта «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Хамзатова Хуртки Хасмагомедовнана — «Оптика» яхача тика мастера.
Дударкаева Тамара Асхабовнана — «Грозгорфоторазнособыт» яхача объединене полотера.
Лапшина Инаида Федоровнана — № 24 йолча детсада болхлочоа.
Дадаева Аза Даутовнана —ресторанийи кафен треста болхлочоа.
Дупаева Лида Мужибовнана — «Нефтехимзапчасть» завода болхлочоа.
Хамхоева Асхьаба Зайнапа — цIен нанна.
Османова Белапа — цIен нанна.
Эльгакаева Зинана — Гехи-чурча юкъерча школа хьехархочоа.
Сасуева Бирлант Абдулаевнана — цIен нанна.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.
г. Грозный, 1978 ш., 23 август.

КИРГИЗСКИ ССР. Дукха тайп-тайпара баьцаш я Тянь-Шана атагIа. Укхаза доажаду жа Iулаш, говрий ремаш, доахана Iулаш.

Форда тIара хьаллаьрхIача кхо эзар метр гаргга лакха улл Сон-Кульски атагIе. Миллиона дигълагIа дакъа жа да укхаза даьгIенашка кхоабаш.

Укхазарча дикача цонаша-хий меладе паргIатача моттигаша торо хулийт юкъера лаьрхIача хIара хьайбана 12—15 килограмм дулх тIакхетийта.

Сурта тIа: Кочкорски района «Тендик» яхача колхоза жа Iул «Сон-Куль» яхача даьгIенашка.

Н. ЖИГАНОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара

Малхбузен официальни Iаьдалаша тIехь - тIехьагIа наха дукхагIа Iоаткъам тIалоаттабу, уж лувцаш чубехк, социальни бокъонаш, граждански паргIатонаш бахьан долаш, герз Iоадара, фашизмана, реакцена духьал халкъаша лоаттабу къовсам IотоIабе гIерташ. Цудухьа буржуазни мехкаша лелаю йоккха судебно - полицейски аппарат. Уж кийча я моллагIча хана шоашта духьал гIайттача къахьегамхошта, болхлой болама активисташта, сага бокъо бахьан долаш къовсам лоаттабераштa, антифашисташта, берригача прогрессивни уйла йолча наха чIоаггIа таIазар де.

СУРТА ТIА: иштта духьал яьлар Нью-Йорка полици граждански бокъонаш лораe яьча демонстраце доакъашхошта.

ТАСС фотохроника.

«ФУЙ ИЗ 1978 ШЕРАРА ПАРГIАТО ЯХАР?»

«Дукхха лийхача болх корабир сона Франкфурт-на-Майнерча почте. Са де дезаш хиннар дукха хIама дацар: почта тIайола машинаш йоассаярн цунна сортировка яри. ХIаьта а администраце, тIа а вийха, аьлар сога «конституцена тешаме хургва аьнна дув баа», цул совгIа, члений почте болх бе бокъо йоацаш йолча «антиконституционни организацей» список а гайтар сога.

Ма цецваьлар со из список Iойолаеннача юххье латташ нацизма хана лохаш хиннарий объединени — антифашистий Союз сайна яйча! ТIаккха цу демократически организаце членаш е духхьал из хьаллоацараш федеральни почте болх бе йиш йолаш бац-кх. Из аз кхетадеш дац...»

Къонача гIулакххочун письмо ФРГ дерригача демократически непайоазон тIа гIолла чакхдаьлар, виъ эзар совгIа саг — хьехархой, болхлой, почта гIулакххой, лораш, машиннаькъахой — балхах вохаваьча «профессеш ехкара» дискриминационни практикана еча духьалений керда талгIеш а хьоаеш.

Ялх шу хьалха баь «радикальни элементех бола соцам» ларде а лувцаш, конституци лорадара йолча ведомства, дикагIа кхетадергдолаш аьлча, политически охранко, регистраци ю дерригнена а: Германски коммунистически партеи кхыча прогрессивни организацейи членашта, ГДР-е ахара, забастовочни фонде средстваш гулъяра, чилийски хунтана духьаларча демонстраце дакъа лацара, демократически изданеш ешара.

ХДС-и ХСС-и яха реакционни партеш Iаьдала керте латтача лаьтташка, политически уйлаш бахьан Iаьдал тIаккхувш да кхыметтел доалдеча социал-демократически паргIата демократически партей членашта а.

СДПГ председатела В. Брандтен цун заместителя Г. Коппникен официально хьакхайкаде дийзар, «профессеш ехкаро» цIенхаштта зе ду ФРГ социальни вахара аьнна.

«Граждански паргIатонашта» гаранти яла безам болаш вар декхарийла ва коммунистий бокъонаш а гуччахьа хьаллаца, — белгалдаьккхар Шлезвиг - Гольштейнерча СДПГ лаьттан организаце председатела Гюнтер Янзена. — Общественни гIулакхаш тIара коммунисташи кхыбола демократаши бац пачхьалкхенна кхераме бараш, дуккха бола неонацисташ, хьалха хинна эсэсовцаш, гестаповцаш ба».

ФРГ политически климат телхаеча, цхьан хана США хиннача макартизмана тарача профессеш ехкара чIоаггIа критика йир ФРГ социал-демократически юристий балха сообщества конференце доакъашхоша.

Цхьабакъда критика яр — цаI, хIаьта хоадамболлаш дола гIулакхаш чакхдахар — кхы да. Цунца дувзаденна аьлча, хоза да «Нойе Рур-цайтунг» яхача эссенски газето яхар: «Социал-демократий цу ерригача дискуссе цатовш дар, цар из шоаш оппозице а болаш, харцахьарча хIамашта эгIазъахар мара кхы де хIама а доацаш. Iаьдал карадараштa бIарахьежаш болаш санна еш хилар да. ТIаккха Iаьдал-м социал-демократий бе ма доаллий — Бонке а дукхача лаьтташна я цудухьа цар дувцараш-м дийца па Iеш кхоачашде а ма дезий.

Новкъадале а, даь гIулакх хIанз укх сахьате гуш дац. Цул совгIа, социал-демократ Курт Гшайдле керте латтача транспорта, почта, телеграфа министерстве керда массови «чистка» кхайкаяьй. Министро цIаькха а заявлени йир «сай ведомстве коммунисташ хилар лоалургдац сога» аьнна

ЛаьрххIа ГКПена духьала даь хIама да профессеш ехкар. «Штерн» яхача журнала дукха ха йоацаш арадаьккхар цу дискриминаце балха тIара вохаваьча 60 сага сурташи лоацца биографически даннеши. Царех нийсса ахаш — ГКП членаш. Цар «бехк» ба алхха. ФРГ гуччахьа болх беш йолча ГКП мугIарашка а баха, цар шоай вахар къахьегамхой бокъонаш бахьан лоаттабеча къовсамца дувзар. Цхьабакъда нахага бала-м духхьал цар коммунистически уйлаш хиларах бена Iац, из-м «профессеш ехкара» духьала хIама аьлча а, туриста хьисапе ГДР-е вахарах а, «демократически юристий объединене» член хиларах а бахь.

«Конституце моастагIа» — из керда хIама, из дац цхьанна а немецки закона тIа» — язду «Штерно», — из дагадехад 1972 шера конституци лораяра ведомствана, хIаьта цу хана денз малхбузенгермански вахара дакъа хинна дIа а эттад. Цу хана денз зувш я миллионаш болча кагийча наьха политически уйлаш. Царех виъ бIаь сага тIаоттадаьд хIанззалца хинна хIама — «профессеш ехкар».

ФРГ хьаяь я 10 эзар саго болх бу нах зувш йола разведывательни система, хIаьта цу аппарата эша информаци лоаттаеш ва конституци лораеча федеральни а лаьттай ведомствана чувоагIа кхы а 20 эзар агент. Прогрессивни уйлаш йолча цаха тIаоттабаьча бало дагайохийт германски исторе эггара баьдегIа хинна ханаш, яхаш язду журнало. Цо белгалдоах: «ФРГ-ера «ПаргIато-78» — из къаьнача нацисташта вай мехка тIом дIабаьнначул тIехьагIа хьалхийнача хьалхарча ноахала политически проверка яра йола паргIато я» яхаш.

Из вывод нийса хилара тешал ду ФРГ хIара деннарча вахарерча дуккхача факташа.

А. ГРИГОРЬЕВ,
ТАСС корреспондент.

АПАРТЕИД ШЕ ЙОЛЧЧА БЕССА

ИНКВИЗИЦИ БОЛХ БЕШ Я

Алюминиеви витражашца къахьегаш долча вай ханарча Iалаьмате лакхача цIеношта юхе, Порт-Элизабет яхача къулбехьен африкански города центрера из здани кхы а лохагIа хет. Бурсин архитектура дикагIча традицешка хьежжа йола из, йоккхен езен, диазза вIаштIаръяь особняк унзара хет. ХIаьта из арара тIахьежача хетаденна Iеш а дац. Цу чу, африкански английски шин меттала язъяьча табличкаша кхайкадеча тайпара, ЮАР-е чIоагIа во сий деш йолча «кхерамзлен полице» моттигера отделени я. Ер да цун баьдеча хроника алхха цхьа дакъа.

...Ер шу: лодкъам эцача хана кхоалагIча этажа тIара «корах чутоссавеннав» чуваьллар — африканец, цун цIи расистски порядок лоаттаераша дIахайтаяц. ДIадаха шу: цу здане чу оакхараша санна Iазап тIаоттадаьд мехка кагирхой болама лидерех цхьаннена, «Iаьржача халкъа Конвент» оалача организаце кулгалхочоа С. Бикона. Цул хьалхара шу: иштта корах, хIаьта из а лодкъам эцача хана, «аракхоссавеннав» вонаца бIагалдаьнна «терроризмацарча къовсамах дола закон» толхадара бехке веш хинна преподаватель Дж. Болот. Цу унзарча масалий список кхы а йIаьхъе йиш яр.

Берригаш а тIеххьарча шин шера, официальни (шеко хила йиш йолаш дац уж шоай ма-хулла кIезигъяь хилар) даннеех, полицейски участкашка «Шо-шоашта детташ байнараш» политически гIулакхашта чубиихкхача нахах 26 саг ва. «Кхерамлен полице» Iаьдала дизза «логични» а долаш дола бахьанаш корадир уж бовра гIулакха. Цар яхачох, полицейски чиновникаша геттара эздий гIулакхаш леладу лийлацаращца, царна геттара дика хьалаш а Iалашдаьд. амма... Къулбехьен Африка Африкански къаман конгрессо (АНК) шийн оагIорахьарча наха къайлагIа инструкци еннай йоах: лаьца кIалвисар шийн аьттув ма-баьллинге а ше-шийна теха вала везаш!

ЮАР тахан латтача гIулакхашка диллача «африкански континенте паргIатони сага сий хьаллацареи низ чIоагIбара гIулакха юкъе, боккхача лоархIамера деце а, цIеначa дег тIара дакъа лаца кийча мохк ба», аьнна банту дегIаахарен управленен дешаш. та вола министр а информаце министр а волча К. Мюльдера дукха ха йоацаш яь заявлени, гIулакх белгалдахар мо хIама да.

«Апартеида цхьайола белгалонаш дIаяьннай. — яздора дукха ха йоацаш «Монд» яхача французски газето. — Цхьабакъда тамаш я-кх, кIай цIока долча массехк саго американизированни сибат долча африкански кагирхой тоабашта юкъе «приключенеш лехача» Иоганнесбургерча кхаь «дукхача расай» кабарена кIоаргта эволюци хиларах тешавой. Мехка чура а арахьара а апартеидана духьала бараш тIагIертарагIа юкъ-юкъера лоадамбоацараш хувцаденна хила а мег, амма кIай цIока дарий привилегеш закона кIийле а йолаш юсаш я».

Ши шу хьалха Иоганнесбургерча «Iаьржача гетта» Соуэто тутмакхий восстани йолаш юстице, полице, набахтений министра Д. Крюгера вIалла юхагIерта а доацаш заявлени йир: «Со валлац полице леладаьча гIулакхашта бехказа вала. Нагахьа санна Iаьдал Iаьржачар бе долла лаьрхIа бола болам вай мехка конфронтаци е гIерташ хуле, цо шийна цIеша йиза йола богаш йоахаргья». ХIаьта уж духхьал нах кхерабе аьнна дешаш а дацар — восстани къиза тоIаеш боа а бир, човнаш а йир, шоай йоаль бокъонаш бахьан гIайттача бIаьш болча африканцашта. Цига латта гIулакхаш зувча дуккхачарна хетачох, кхы болаш бац дунен тIа, лелача законашта раьза боаца нах гуччахьа тоIабара Iаьдалашта селла торонаш луш бола мохк.

Къаман-кортамукъален болам тоIабара кхы формаш а я режима арсенале, уж а «законо могаяь я», амма къайлагIа лелаеш я. Уж — суд а следстви а йоацаш полицейскеша чусецабу, набахтенашка боахкабу нах. КъайлагIа чубоахкача тутмакхий список йIаьхлуш латт. Цкъаза, хIаьта тIеххьарча хана дикка дукхагIа а, арадувл дешаш а ца дувцаш чубоахка нах боврах дола хоамаш. Иштта, дукха ха йоацаш Наталь яхача провинце госпитале велар 22 шу даьнна П. Кэйно. Цунна тIавитача лора къонахчал хилар лаьца ваьллар валара бахьан «хаданза еттар» да аьнна заявлени е.

Апартенада цIеша йиза летопись деңгара денга алсамъювлаш латт.

П. ФОМИЧЕВ.
(АПН).

ЛЕРХIАЧУНГА КХАЧАР

ОЧЕРК

ЦIайза денача шийлачанoз ешар цо. Цун дег чу Iай бийса яха ха яр, хала цамогаш йола унахо мехкдаьта института студентка Лимова Таня скори помоща больнице хьачукхаьчача. Гинекологически отделене дежурни лор Хаджиева Малика Ризвановна яр цу бус.

Детталучара сайца дала доахкаш пхьнаш а долаш, геттара лохъенна давлени а йолаш, еннарг лархIа мара ца езаш йола унахо хьачуйоалайнча массайтта хаттар эттар лора хьалхашка. Бакъда, уйлаш е ха яцар. Унахочун диагноз аттачарех яцар. Операци е лаьрхIар Малика Ризвановнас. ГIонна саг вехачахьа яцар из, массе а тийна ха яр. ХIаьта Iоажал мамогга къувсаш яр Лимовай вахарца. «Сай урса кIал из унахо елча «сайна тIера цIока» йоаккхаргйолга дика ховш яр со. цхьабакъда, цхьа шу мара даланза зIамига бер а долаш йола къона кхалсаг Iоажалгара яккха хинна безам котбаьлар балха тIа бехк хилар кхераш хиннача уйлаел». — йоах Малика Ризвановнас.

— Iайха операци йича унахо ца леш юсаргхиларах дог тийша ярий хьо? — аьнна хаьттача, ела а къежа, йоах цо:

— Тийша яле а еце а — шоззе а — сона ла-м ловра Лимова яхилга.

Из пхьа Лимова хинна Iац, хIанз йоккха опыт йолча, дукхача шерашка болх беш хьайоагIача Хаджиевас лечара яьккха, е цун дарбах беркат даьнна дунен тIа эггара йIайхагIа йола нана яха цIи лелаеш йола кхалсаг, уж итташ, бIаьш ба.

...ЦIаьхха дагадеха хIама дацар Малика Ризвановнас лора професси харжар.

— Деша яха ха а йоацаш зIамига йиIиг йолча хана а цискан жIале кIазилгеи когашта перевязкаш еш, шийх лор лоархIаш лаьрххIа ловзараш леладора Маликас, — яхаш дувц цун нанас.

Чехка тIакхаьчар йиIига школе яха ха, бакъда, дешаро цIаккха а новкъарле яцар цунна ший «лора» болх дIахо бахьара. Шераш дIаухар, Малика классера классе йоалаш дешаш яр. Денгара ди массаза доал, дешара Iилма кIоаргагIа ме довз совбоалар йиIига шийна дезаденнача гIулакхацара безам. Цхьабакъда, тIехь - тIехьагIа ха кIезигагIа хулар йиIига. ЦIагIарча берех эггара йоккхагIа яр из, дукха гIулакхаш хулар де, хIаьта урокаш е езаш а хулар.

Юххьанца денз берий лор хила лерхIаш яр Малика, бакъда, йоккхагIа ме хул уйлаш хувцаяла йолаелар цун. Дуккхаза нийслора кхувш йоагIача йиIига каст-каста цамогаш хула нана нийсе больнице яха езаш, хIаьта массаза а цун лазара диагноз ешар цо. Цун дег чу чIогI а денна Iодижар лоргинеколог хилар. Бакъда, Маликай лоIам боккха хиларца доалаш дацар из, духьаленаш дукха яр цу лоархIама.

Ха цхьан метте ца латтарга хьежжа хьатIакхаьчар кхувш йоагIа йоI школа яьккха йоала ха, цунна дукха гаьна яцар институте яха еза ха а. ТIехь - тIехьа уйлаш дукхагIа йора цо. Школа яьккха яьлар. Институте дIаотталургйий - хьогI яха уйла-м хIанз гаьнна лечкъа яр, керттера уйла цIагIарчарга шийна ловчох лаьца мишта хьоахадергда, цар фу аргдахьогI, яхаш яр. Деша йодилга дIахьоахадича Маликай нанас аьлар.

Укхаза гIолла бахача вайнаьха сона ховш кхалсаг яц итт класс чакхъяьккха а, тоъаргда Iа дийшар.

Маликайна дика ховра цунца дувцарах хIама хургдоацилга, хIана аьлча гонахьара хьачуухача исташа а дувцар хIанз йиIиг йоккха хиннай, маьре яхийтача бакъахьа я, яхаш. Даьга хьалха ше дIайист хила айхьазло а яцар, дешарцара безам боккха а бар, ше фу дича бакъахьа да ца ховш йиш еха яр из, цаI ца дича даргдоацилга-м ховра цунна.

Кхалнах боадонера баьннилгеи цар деша дезилгеи кхетадеш волча, вай республике вовзаш волча нохчий йоазонхочо Хаджиев Ризвана цу уйлаех а йоаккхаш кхайка ше волча дIачуйийхар ший йоI. Сесага дийцар хезача, цо хаьттар йоIага, хьона лой лор хила, аьнна, Цо фу жоп лургдар-м вайна хьалхе а ховш ма дий. Мукъа баьлар цунна дукхача шерашка сатийоачунга кхача, хIанзчул тIехьагIара дар-м цох шийх тийша дар.

Дика дIаелар деша дIаотташ луш йола экзаменаш а. 1955 шера Фрунзенски медицински институте деша дIайийцар из. Ший тайпара тамашийна детталора къонача йиIий дог цу дийнахьа. Цох студентка хиннаяр, цунна моттар эррига город цу дийнахьа гIозъяьнна я.

Цхьан польски йоазонхочо ма-аллара, саго ший низага а хьежаш лахац вахара никъ, лерхIачунга а хьежаш совбоах низ. Иштта бар зIамига йолча хана денз Маликас хержа никъ а.

Ха йолаш, йоацаш, низ дIа ца кхоачаш моттигаш нийсъялараха юхаяла лаьрхIа яцар из.

Яьккха яьлар институт а, дика дешарах ординатуре деша аьнна институте йитар из. Института хьехархоша шийна раьза болаш дош аьлча, дагадохар цунна, ший эггара хьалха хиннача хьехархочо Пономарева Анна Георгиевнас «Малика, хьох хург а я лор», аьле оалаш хиннар.

ХIаьта дунен тIа эггара хьалха азбука шийна довзийта йола Анна Георгиевна-м цунна хIанз а йицъенназ. Деша яьгIача шерашка мелла хала хиннадале а, вахаре ший тайпара лер юташ дар уж шераш. Цхьабакъда, массадолча хIамал а чIоагIа цун нер чу дижад ший вахаре дикагIдола хувцамаш даь 1960—61 шераш. 1960 шера КПСС членалла дIайийцар Малика, хIаьта 1961 шера ше сакхетарг хилча денз цо дага лоаттадаьр кхоачашхилар цун, лор а йолаш больнице чуьлар из цу шера.

Ше цунга ца дешийта духьала яла йоларах эхь хетаю, боккхача безамца бIарахьежар Маликана нана, цунах хьегаш дар кагегIа дола бераш. Сага, къаьстта коммуниста, декхар да мехкаи нахаи пайдане волаш вахар. Из декхар Маликас дика кхоачашдеш да. ХIаьта лора говзал, сона хетачох, эггара бехктокхамегIчарех цаI я.

Шийна ховчох кхоачам а баь Iечарех яц са турпал, ординатура а яьккха ше цIаенаачул тIехьагIа цунна дагадехар шийна ховр кIоаргдар духьа кхы а дIахо деша. Бакъда, дагалаьцар чакх ца далийта тохаделча санна, вахаро цхьан юкъа ший хувцамаш дир.

ХIара сага ши-ший тайпара ма хулий вахаре нийслуш йола халонаш. ЗIамига бер а долаш бола къона дезал вIашагIкъастар вайна ма-харра, аттачарех гIулакх дац. Цхьабакъда, хано массе цатоам сагацара хийрабоаккх. Массехк шера больнице болх баьчул тIехьагIа, лакха квалификаци йола лор хила аьнна Хаджиевас шийна хьалхашка оттадаь хинна декхар кхоачашде аьттув баьлар цун.

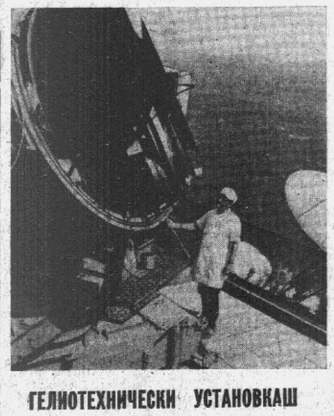
1969 шера из яхар Ленинградерча Кирова цIерагIча В. И. Ленина орден лелаеча Краснознаменни Военно-медицински Академе деша. Тоамашка а цатоамашка а дIаIемача цун вахаре цхьаькха цхьа дега гIозале хилар, Ханал хьалха, 2 шера, аспирантура яьккха яларах аргIа йоацаш диссертацена защита яйта бокъо елар цунна 1971 шера.

Малина Ризвановнайна унахоша унахцIено лораяра министерстве гIолла а баркалаш кхайкадаро хьагойт тIехдика дешаш цо Iомадаь Iилма зехьа ца дайнилга.

Ма-дарра цох дош ала цо дарба даьчоа мара ховргдац. Iуйрнйна обходагIа палате чуеча дIайхача дешаца ший кIаьдача кулгаца унахой са тедий, хIаранеца дег тIара дагаяьле дIайода Хаджиева.

Лакхерча а юкъерча специальни а дешара заведенешка хьеха яха йиш яр медицински Iилмай кандидата. Цхьабакъда, Хаджиевас лийрхIар из дацар, из ше лийрхIачунга кхаьчай.

Х. АУШЕВА.

ГЕЛИОТЕХНИЧЕСКИ УСТАНОВКАШ

Халкъа боахама эшараштa маьлха энергех пайда эцара балхаш деш я УССР АН матереаловедене проблемай института Крымски гелиотехнически лаборатори. Из гIулакх дика хилар хьахьекхар металлашта сварка еш, уж вIашагIхоттаж. термообработка еш яьча хьалхарча опыташа.

Маьлха зIанараштa могаргда титана е кхыча материалий деталаш вIашагIхотта, хIаьта уж моллагIа яр санна йолча сваркаца хотталуш а яц.

Маьлха энерги вIашагIтохара йолча установкай новкъосталца лаборатоге коллективо кхыча институтий Iилмахошца цхьана болх бу маьлха сердала низ болча импульсашца юрта боахама культурай фуна облучени яра наькъаца цар наследственность хувцара. Хьалхарча опыташа хьахьекхар, масала, шекара свекла фуна иштта обработка йича цунах доала шекар массехк процент тIакхеташ хилар.

СУРТА ТIА: гелиотехнически лабораторе установкаш маьлха тIахьекха латт.

А. ПОДДУБНЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

СПОРТ

ФУТБОЛ

ХЬАЛХАРЧА ЛИГЕ

Мехка футболах йолча чемпионата хьалхарча лигера командаш 4-ча сентябре шоайла иштта лайзай:

«Уралмаш» — «Спартак» (Орджоникидзе) — 3:0, «Крылья Советов» — «Памир» — 4:3, «Кубань» — «Колхозчи» — 4:1, «Шинник» — «Торпедо» — 2:0, «Динамо» (Ленинград) — СКА (Дона тIара Ростов) — 1:3, «Динамо» (Минск) — «Таврия» — 2:1, «Жальгирис» — «Металлург» — 3:1, СКА (Одесса) — «Спартак» (Ивано - Франковск) — 3:2, «Карпаты» — Нистру» — 2:1.

Лохе оаха непатох 7-ча сентябрага диллача хьалхарча лигерча командай турнирни хьалаш хьахьокхаш йола таблица.

Командаш	Л	К	Н	Э	Б	О
«Крылья Советов»	28	16	9	3	49—20	41
СКА (Р.)	28	14	11	3	51—27	39
«Динамо» (Мн)	29	13	10	6	38—26	36
«Кубань»	28	13	9	6	41—27	35
«Карпаты»	27	13	8	6	38—26	34
«Терек»	29	13	7	9	42—36	33
«Нистру»	29	12	7	10	37—30	31
«Жальгирис»	28	8	14	6	30—26	30
«Шинник»	27	10	7	10	28—27	27
«Торпедо»	28	10	7	11	28—27	27
«Таврия»	28	9	9	10	33—29	27
СКА (Од.)	29	9	8	12	33—40	26
«Спартак» (И.-Ф.)	29	10	5	14	32—43	25
«Кузбасс»	28	9	7	12	27—39	25
«Динамо» (Л.)	29	7	10	12	38—46	24
«Памир»	29	6	12	11	32—34	24
«Металлург»	28	5	14	9	25—35	24
«Уралмаш»	28	7	9	12	22—34	23
«Колхозчи»	29	6	6	17	22—46	18
«Спартак» (Орл.)	28	6	5	17	19—39	17

ХЬАЛХАРА УРОК

ХIанз мара дика кхетадаьдац аз Л. И. Брежнева хьехархочоа хетадаь аьнна дешаш: «Шун професси. деза новкъостий, тамашийнача мастеро ший ученикашца ше шерагара шерага дIахо кхувлача профессех цаI я...»

Хьехархочо, сурт оттадеш аьлча, ханашта юкъе бувзам лоаттабу, из — ноахалий зIанара чIут».

Сона лоархIаме а цIаккха дицлургдоацаш хеташ а ши хIама хиннад са вахаре. ЦаI да аз лийрхIар кхоачаш а хинна со институте деша яха ди. ШоллагIдар — со эггара хьалха классе чу а яьнна, болх бе йолаенна ди.

Дукха дар цу хана даганхараш: мишта йолаергья-хьогI аз сай хьалхара урок, ховргдий-хьогI сона сай професседа йолаш чакхъяла. Бакъда, дего «могаргда, ховргда», йоахар. ХIаьта со се а тешар из иштта хургхиларах. Ца хилча дарг а дац из иштта. Сона хов се берашта езаргйолга, хIана аьлча сона уж кхы а дукхагIа деза.

Уж дешарах дика кхеташ, боккхагIчарца а шоайла а Iимерза болаш, бизза Даьхен къонгаш болаш хьалкхебара сай хьинар кходергдац аз.

Дукха ба тха дезал. Хала дар деша, цхьабакъда ше хержа професси дукхаезаш хуле, хала дац дешар а.

— Хала дале а, сатохаргда вай, деша дева, — аьлар сога нанас, цIагIа лерттIа болх булургболаш саг ца хилари (цхьа да мара) нанна тIалатта халон дага а ехе, дIахо дешара со шек яьлча. Деша а нанна гира мухь лаьгIбе а цхьан ханна безам бар. Бакъда, царех цаI мара дулургдацар. Иштта деша яхар со Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университете.

ХIанз со бераштa географи хьехаш я. Дика кийчъяьй аз сай кабинет, хIанз арахьа географически площадка кийчъянь йистеяьннай со. Дика новкъостал дир сона Наьсарерча № 3 йолча школа директора Беркенхаев Жабраьила, педагогически коллективо.

ХIанз дIайолаеннай со берашта эггара хьалха хьеха. Сайна мел ховр царна дIалургда аз. Иштта кхетам беннаб сона школе а университете а.

М. ТОРШХОЕВА,
г. Назранерча № 3 йолча школа хьехархо.

Редактора зам.
М. М. ХАМХОЕВ.

ИНСТИТУТА БИБЛИОТЕКА

Академика М. Д. Миллионщикова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта институте йолаш я чIоагIъяь цаI йола идейно - кхетам балара план. Цунна юкъейоагIа библиотека балха план а. Библиотеко болх беркате бара хиланза даргдоаца хIама да вуза общественни Iилмай кафедрашца, партийни общественни организацешца цо айхха бувзамаш лоаттадар.

Тха библиотекерча общественно - политически литература фонд 96 эзар кепайоазон единицах латташ я (хIаьта дерригa а ах миллион совгIа книжка да тха). Цул совгIа, оаха язду 85 общественно - политически журнал, газет, СССР Iилмай Академе Iилман информаце Института информационни издани.

Вузашкарча библиотекай лоархIамерча декхарех да общественни Iилмаш хьехара боарам лакхбелга. Цудухьа библиотека болхлоша дешара процесса а Iилма-тохкама балха а гIо дара преподавателашка керда арадаьнна литература хьакхачарах ханнахьа хоам бу. ХIара бетта цкъа оаха чакхдоах «информаце денош», хIара ах шера цкъа сводни обзораш ю, тематически выставкаш кийчъю, кафедрай болхлошца дагадувл книжкашта пропаганда яра дешай хьакъехьа.

Библиотека балха планага хьежжа шера цкъа тхо долча чакхдоаких общественни Iилмай кафедрай ди. Цига дувц идейно - кхетам балара балха, студенташ эшаш мел долча литератураца Iалашбара дешаш, чакхйоах библиографически обзораш.

Студентий Iилман мировоззрени, коммунистически сакхетам чIоагIбара лоархIаме дакъа кхоач марксизма-ленинизма классикий Iилман тIехьале Iомаяра. Цу гIулакха лаьрхIа библиотеко кийчъю К. Маркса, Ф. Энгельса, В. И. Ленина вахараи революционни къовсамаи, цар произведенешта хетаяь тематически выставкаш, книжкаш дешарий конференцеш. Хан-ханнахьа кердайоах оаха парте XXV-ча съезда материалашта хетаяь «Коммунизмага бодача наькъагIа», «Советски демократи котъяьлар», «Комсомол парте тешаме гIончa» яха тематически выставкаш. Института Iилма - методически советаца цхьана арайоах «Вузий студенташта коммунистически кхетам балар» яха литература библиографически указателаш. Цар тематика укх тайпара я: «Общественни Iилмаш хьехача студенташта коммунистически кхетам балар», «Общественно-политически практика вIаштIехьъяккхар», «Студенташта коммунистически кхетам балара балха Iилман планировани елга», иштта кхыйола темаш.

Хургболча специалисташта кхетам балара боккха лоархIам болаш да Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема хетадаьча литературана пропаганда яра институте чакхдоаха гIулакхаш. Дешара группашка библиотека болхлоша, иллюстративни материал юкъе а кхухьаш, ханханнахьа чакхйоах литература обзораш, занятешка кийчо еча хана студенташта накъадаргдола книжкаш белгалду. Иштта вIаштIехьдоах общежитешка тIемен къахьегамеи ветеранашца дола вIашагIкхетараш, кийчъю книжкай выставкаш, Сийлахь - боккхача Дай-мехка тIема хетадаь фильмаш хьувкх.

Студенташ шоай ма-хулла дукхагIа пайда хьабаргболаш книжкаца болх бе Iомабара дика гIо деш хIама да общественни Iилмай кафедрашкарча преподавателаша чакхйоаха вай заман актуальни дешаехи социально-политически проблемаехи йола Iилма-практически конференцеш.

Л. ПАВЛОВА,
Грозненски мехкдаьтта института библиотека йоккхагIйола библиограф.

ДЕГА БЕЗАМ

СГПТУ-5 яхача училищера газоэлектросварщиккий группера дешархой бар цхьан грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе практике бахийта. Практикантий кулгалхол хьожаваьвар опытни сварщик Лямин Александр. Велакъежаш тIаволавелар из кIезиг-дукха соцабенна латтача практиканташта.

— Марша доагIалда! Фу хет шоана, кийча дий шо «балхаца къовсадала?». Кхера хIама дац. Массехк шу хьалха, хIанз шо мо со а латтар массадолча хIамах кхераш. Аз а дийшад шун училище, цул совгIа, хIанз шун волаш вола Пасмурнов Михаил Иванович вар са хьехархо а, — аьлар Лямина.

М. И. Пасмурнова хьийха вола дешархо хIанз ше дешархой практикана кулгалдеш хилар цецвала хIама дац. ХIана аьлча, Михаил Ивановича Iомабаьраш боацаш Грозне нагахьа предприяти корайоагIаргйоацандаь. ЦIаккха вицлац царна шоай хьехархо. Хийла хул уж из волча, цунца дагабовла, шоашта хетар цунца дIа-хьа дувца баьхке.

...1950 шу. Барайтта шу даьннача Пасмурнов Михаила чакхъяьккхар ремесленни училище. «Красный молот» яхача заводе балха хьожавир. МоллагIа хIама дIадоладеш хала хул. Балхах кхетацар, опыт яцар. Эггара аттагIа дола лотор деш а сахьат совгIа ха йоаккхар. БоккхагIа болча новкъосташа гIулакхаца а дIайхача дешаца а дог айдора, хьоастар. Из массадолча хIамал а хьамсарагIа дар кагирхочоа. Ха дIа ме йода мара хьаIовш хилац опыт а ший низах бола тешам а. Къахьегама юхьиг дIайолалуча хана шийна новкъостал даьчарца балха говзала Пасмурнов къовсавала йиш йола ди а хьатIаэттар. Цхьабакъда, цул тIехьагIа дукха ха ялалехьа ерригача бригадо наькъаваьккхар Михаил эскаре водаш. Иштта, массане а гIадбахарца тIаийцар из эскаре кхо шу а даькка юха цIавеча а.

«Октябрьнефть» НГДУ яхача болх беш а хиннав Михаил. Цкъа цу управлене практике баьхка бар СГТУ-5 яхача училищера дешархой. Цар кулгалхо хила аьнна дийхар Пасмурновгара. Раьза хилар. Кагирхошца дика чакхдаьккхар цо из гIулакх. Цу хана денз практикантащта кулгалделга цунна тIадуллар. Ший дешархой фу деш ба аьнна хьажа венача училища директора кхетадир кхувш боагIача кагийча нахаца Михаил Ивановича болх бе ховлга. Цига дийхар цунгара Иван Яковлевича училище хьавола аьнна.

Иштта, 1961 шера цунах хилар производственни дешара мастер. Цу хана денз дукхача кагирхоша чакхъяьккхай из училище. ХIаране ший оамал я. ХIаьта а массавар а дагавоагIа Михаил Ивановича. Ший берех дувцаш санна дувц цо цар хIаране оамалах, гIулакхех.

...«Хала ва» яхачарех вар Владимир С. Во дешар, занятешка ахацар. Из кхетаве гIертар хьехархой, бехкаш доахар, бакъда, цунах цхьаккха хIама хилацар. Хийла Iуйрийна Владимир Iеча квартире водар Михаил Иванович. Меттара хьа а гIоттавий хьавоалавора занятешка. Водар из волча сайрийна а. Къамаьлаш дора цо зIамигача сагаца цун оамалалех кхета дагаволаш.

Владимира дIатIаэцацар из гIулакх. «Воахалургва со шун хьехар доацаш...». — оалар. ТIаккха лаьрхIар мастера эксперимент е аьнна. «Къоцахчун яхь хила ма езий цунца». — хеталора Михаил Ивановича.

Цкъа, практически занятеш йолаш дар из, Владимира тIадиллар цо эггара чоалхане йола операци — нийсса уралатта аьшка конструкцешта лотор делга. Вокхан из болх кхоачашбе вIаштIехьдаланзар: кхетам а говзал а тоъанзар. БIарччача группана хьалхашка нийсделар из дерригa а. Гуш дар Владимир эгIазвахалгеи хIанз шийна де ца могаш дисачоа из тIаверзаргволгеи. Цу дийнахьа денз хувцавелар Владимир. Деша волавелар учебникаш, Iомаде эттар слесарни балхах лаьца мел дола керда хIама. хьацар Iодаххалца къахьегар практически занятешка а.

Дукха ха ялалехьа дикка дикагIа кхета ваьлар из дешарах, хIаьта Владимира экзаменаш дIаялалехьа баь хьехама болх группе эггара дикагIа а лаьрхIар. Из бар нийсса уралаттача аьшка конструкцешта лотор дара, тхьовра укханна бе ца могаш биса болх.

Профессионально - технически училища дика чакхъяьккхар Владимира. ДIаяхар ха. Чакхдаьккхар цо эскарера гIулакх. Грозне цIавера, цул тIехьагIа дукха ха ялалехьа Михаил Иванович волча вера из.

— ХIанз дика хов сона сох саг ве гIерташ Iа мел дукха къахьийгад. Баркал хилда хьона. ЦIаккха дицлургдац сона из...

Массадолча хIамал чIоагIагIа совгIат хилар Михаил Ивановича уж дег тIара доагIа дIайха дешаш.

Грозненски ремонтно - механически заводе къахьегаш ва кхы цхьаькха а М. И. Пасмурнова ученик — Александр К. — Цхьа ха яьккхар цо а во дешаш. Цкъа мо дукхаза а дувца дийзар Михаил Ивановича Александраца а цун даьца а наьнаца а. Дийца ца Iеш, хIанзарча заман болхло, советски гражданин цунах ве гIерташ къахьега дийзар.

Дика чакхъяьккхар Александра училища, производстверча къахьегаме хьалхалаттарех цаI ва из хIанз. Уж тайпа масалаш дукха да.

...Теха баьлар гургал. НиI хьа а йийлле хьачувоал Михаил Иванович. Из бIаргагуше а гIадбахар доал № 17 йолча группера дешархой юхьмараш тIа. Цхьабакъда, урок дIайолаеш из йист хин- [illegible]

раш мара училище деша дагIац аьнна. Сона иштта хетац. Из дерригa а цхьаболча хьехархошта цу берий оамалаш, цар гIулакхаш довза, уж Iомаде ца хар да. Уж кагий нах Iомабе а, цар дег чу сийг лотабе а ховш хила веза мастер, цхьабакъда, из сийг ший дег чу боацачоа хала да из гIулакх леладе. ТIехьтIайоагIа тIехье хьалкхеяра къахьегаш волча сага из довза а деза, цунах кхеташ хила а веза. Болхлой къона ноахал хьалкхедеча профессионально - технически училищера производственни дешара мастер практически теоретически знаней дика лард йолаш хила веза. Цунах дика кхет М. И. Пасмурнов. 1969 шера цо чакхъяьккхар Грозненски мехкдаьтта института механически факультет. 1970 шера Михаил Ивановича елар «Российски Федераце профтехобразоване отличник» яха цIи, хIаьта дIадахача шера цунна еннай «РСФСР профтехобразоване заслуженни мастер» яха цIи.

В. САЙДАЕВ.

№ 6 ЙОЛЧА ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ ТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩЕ 1978—1979 ДЕШАРА ШЕРА ДЕША ХЬЕХ

Училище кийчбу ер профессеш йола специалисташ: **кхачан товарий продавецаш, промышленни товарий продавецаш, контролераш-кассираш, общественни кхачан повараш, кондитераш, операторaш, кога гIирса лобоахараш.**

Школаш йистеяьха хьамсара новкъостий, дувла тхо долча деша, Iомае халкъа боахама эшаш йола говзалаш!

Деша дIаэцара условеш:

Повараш — 10 класс яьккхараш, дешара ха 2 шу.

Промтоварий продавецаш — 10 класс яьккхараш, дешара ха 1 шу.

Кхачан товарий продавецаш — 10 класс яьккхараш, дешара ха 1 шу.

Контролераш-кассираш — 10 класс яьккхараш, дешара ха 1 шу.

Сберегательни кассашта бола операторaш — дешара ха 1 шу.

Кога гIирса лобоахараш — дешара ха 1 шу.

Деша воагIачунга хила деза:

Аттестат е дийша хилара тешал (подлинник)

Школера енна характеристика.

Диъ фотокарточка (3 х 4).

Паспорт.

Продавеций группашка дIаэц сецца городе бахаш бола нах.

Училище дIачуийцараштa 30 сом стипенди тел.

Училище болх беш я кружокаш: спортивни, хоровой, инструментально-вокальни.

Училище дIачуэцаш экзаменаш яла езац.

Училища чакхъяьккхачул тIехьагIа дешархой балха дIахьежабу г. Грознерча предприятешка а республикал арахьа а.

ДУВЛА ТХО ДОЛЧА ДЕША!

Училища адрес: г. Грозный, 37, Киевски ул., 45. Училище воагIар ва веза № 1 йолча троллейбусаца «Спокойная» яхача из соцача кхаччалца.

Телефон: 3-58-27.

ТЕЛЕВИДЕНИ

7 СЕНТЯБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». 8.35 — Iуйранара гимнастика. 8.55 — «Са къонгий ди». Телевизиони художественни фильм. 10.00 — «БIаргагушдар — теша хала дар». 14.30 — Документальни фильмай программа. 15.30 — М. Пятницке цIерагIча эрсий халкъа Паччахьалкхен Академически хора концерт. 16.10 — «Тха городок — Арзамас». Телевизиони документальни фильм. 16.30 — «Советаши вахари». 17.00 — «Стихаш ешаш». 17.30 — «Спорт БАМ-е». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Корейски Халкъа Демократически республика кхелла 30 шу дизара. «Корея тахан» — кинопрограмма. 18.45 — «Халкъий мукъамаш». 19.00 — В. И. Ленина Толстойх лаьца». Яздархо вань 150 шу кхачарга. 19.50 — «ЦIе чIондарг» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». 21.20 — «Алкоголизм». Лора беседа. 22.00 — «Музыкальни вахар». Из йистеяьча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

16.00 — «Бала юкъе» яха фильм-концерт. 17.10 — «Искусства болхлой — юртарча бахархошта». 17.20 — Л. Н. Толстой вань 150 шу кхачарга. «Берригa низ уралаттабе — дика гIулакх дара». 18.05 — «Нохч - ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.25 — Яхье хьалха латташ. «Надтеречни района коммунистий болча». 19.00 — Хоккеях йола СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Трактор» (Челябинск). Перерыв йолча хана «Бийса даькъала хийла шун, бераш». 21.00 — «Илли тьалха оалар». Телевизиони очерк. 21.30 — «Дийнахьара поезд». Телевизиони художественни фильм.

8 СЕНТЯБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». 8.35 — «Iуйранара гимнастика. 8.55 — «ЦаI массанена тIехьа, шевар цхьаннена тIехьа». 9.40 — «ЦIе чIондарг». Художественни фильм. 14.30 — Документальни фильмай программа. 15.20 — «Шахматни школа». «Новзал — шахматаш». Хьалхара перелача. 15.50 — «Москва, москвичаш». 16.20 — П. И. Чайковский. Концерт. 16.55 — Л. Н. Толстой вань 150 шу кхачара хетаяь торжественни сайре. СССР Паччахьалкхен Академически Доккхача театрера трансляци (Интервидение). 21.00 — «Ха». 21.30 — «Сильфида» яха Х. Ловенсхольда балет. Ленинградски Паччахьалкхен Академически ЗIамигача операн балетен театра спектакль. 22.45 — «Гонщикаш». Документальни фильм. Йистедаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Къонал» яха студи. 18.30 — «ВЛКСМ XVIII-ча съезде». «Парте тIадиллар кхоачашдергда». Документальни фильм. 18.50 — «Нохч - ГIалгIайче гIолла». Информационни программа. (эрсий, нохчий меттала). 19.10 — КПСС ЦК июльски (1978 шу) Пленума решенеш — вахаре кхоачашъе! Мичуринa цIерагIча совхоза кхетамаполитически балха опытах лаьца» (нохчий меттала). 19.20 — Киножурнал. 19.30 — Кхоана болгарски халкъа къамел цIей — КоталоН Ди. 20.15 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш». 20.30 — «Кинонихкъбархой клуб». 21.30 — «Довзол дехьарча фильмай экран». «Инспектори бийсен». Художественни фильм. (Болгари).

РАДИО

7 СЕНТЯБРЬ

6.30 — Юртара вахар (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.18 — «Сердало» газета обзор. 7.25 — Передачай программа. 7.35 — Ашараш. 8.25 — «Моттигерча автороий произведенеш». Концерт (гIалгIай меттала). 8.40 — «Шовна, кхалнах» яха радиожурнал. (нохчий меттала). 9.15 — «СелаIад» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 9.45 — «ХIара балха денна — дикала Знак!», «Заводской марка сийле яккхара». Карабулакерча химически реагентий заводера передача (гIалгIай меттала). 17.00 — Нохч - ГIалгIайчен спортивни вахар (эрсий меттала). 17.30 — «Патриот» яха радиожурнал (гIалгIай меттала). 17.45 — «XXV съезда решенеш — вахаре кхоачашъе», «ГIулакх дерригачa халкъий да — йоакхо юкъара я» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

8 СЕНТЯБРЬ
АТЕИСТА РАДИО ДИ

6.30 — «КПСС XXV съезда социализма дIадехача тайпара атеистически кхетам балха декхараш. КПСС обкома лектора М. Г. Парижева къамаьл (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.18 — «Ленинан некъ» обзор. 7.25 — Передачай программа. 7.35 — Ашараш. 8.25 — «МилагIа да дына сектай зулам». Философски Iилмай кандидата Д. Д. Межидова беседа (нохчий меттала). 8.35 — «Iалаьматаш доаца Iалаьматаш». Биологически Iилмай кандидата Е. Б. Ковнацке беседа (эрсий меттала). 8.45 — Нохч-ГIалгIай ашарий концерт. 9.15 — «Атеистически кхетама болх — школе». Просвещене министра М. У. Умарова къамаьл (эрсий меттала). 9.30 — «ГIулакх хIаранеца къаьстта дIадахьар». Атеистах Т. Т. Хашиевах йола очерк (гIалгIай меттала). 9.45 — «Закони. дына Iадали». Микрофона хьалхашка я юстице министерства консультант Т. З. Косумова (нохчий меттала). 17.00 — «Моттигерча авторий произведенешка атеизма тема». Яздархочун А. Ведзижева беседа (гIалгIай меттала). 17.15 — «Атеистически дувцараш» (гIалгIай меттала). 17.35 — «Халкъ дела къеж» яха литературно - музыкальни композици (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.30 — «Сайранара Грозный» яха радиовыпуск. 18.30 — Ашараш РВ-23 гIолла.

Хоттам

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 23—28, Грозне 25—27 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка лаьгIо догIа а делхаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 0—5 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 9—14 дийнахьа 20—25 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурай отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05251. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 6405.